

Liiketoiminnan harjoittaminen ja yrityksen rekisteröinti Suomessa

Осуществление предпринимательской деятельности и регистрация фирмы в Финляндии

OPAS 5 | 2013

**LIIKETOIMINNAN HARJOITTAMINEN JA
YRITYKSEN REKISTERÖINTI SUOMESSA
ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
И РЕГИСТРАЦИЯ ФИРМЫ В ФИНЛЯНДИИ**

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Kansikuva: Joonas Kojo

ISBN 978-952-257-834-1 (PDF)

ISSN-L 2242-2927

ISSN 2242-2935 (verkkojulkaisu)

URN:ISBN:978-952-257-834-1

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus

Sisältö

Alkusanat	3
1 Suomi – Euroopan unioni	4
2 Tietojen hankinta	5
3 Tulo Suomeen	8
3.1 Viisumit	8
3.2 Oleskelu- ja työluvut	9
3.3 EU-kansalaisen oleskelu Suomessa	11
3.4 Suomen kansalaisuuden saaminen	12
3.5 Muuttotavaroiden tuonti Suomeen	12
3.6 Ulkomaalaisen rekisteröinti Suomessa	13
3.7 Pankkitilin avaaminen yksityishenkilölle	14
3.8 Ajokortista.....	14
4 Sosiaaliturva Suomessa	15
4.1 Kansaneläkelaitos ja eri etuudet	15
4.2 Eläkkeet	17
5 Omaisuuden hankinta Suomessa	18
5.1 Kiinteän omaisuuden hankkiminen	18
5.2 Irtaimen omaisuuden hankinta	19
5.3 Verotus ja rakentaminen	20
5.4 Jokamiehenoikeudet Suomessa	21
6 Työskentely Suomessa	22
6.1 Työsopimukset ja työehtosopimukset	22
7 Elinkeinon harjoittaminen Suomessa	24

8 Eri yritysmuodot Suomessa	25
9 Yrityksen perustaminen Suomeen.....	28
9.1 Liiketoiminnan suunnittelu	28
9.2 Rahoituksen järjestäminen	28
9.3 Yritysmuodon valinnasta	30
9.4 Osakeyhtiön perustaminen	30
9.5 Valmiin yrityksen ostaminen	34
9.6 Sivuliikkeen perustaminen	34
10 Arvonlisäverovelvollisuus	36
11 Vakuutusmaksujen järjestäminen.....	37
12 Yritysten kirjanpito ja verotus	38
12.1 Kirjanpidosta	38
12.2 Tilintarkastus	38
12.3 Verotuksen pääpiirteitä	39
13 Yrityksen osakkaiden ja toimielimien vastuu	41
13.1 Henkilöyhtiöt	41
13.2 Osakeyhtiöt	41
14 Yrityksen toiminnan lakkaaminen	43
15 Sallitut ja kielletyt kilpailu- ja markkinointikeinot.....	44
16 Kuluttajansuoja ja tuotevastuu	45
17 Immateriaalioikeudet	46
18 Tärkeimpiä käytännön eroja yritys- ja sopimustoiminnassa	48
19 Käsitteitä ja sanastoa	50

Alkusanat

TERVETULOA YRITTÄJÄKSI SUOMEEN!

Pidätte kädessänne opasta, joka selvittää tärkeimmät perusasiat, jotka on otettava huomioon liiketoimintaa aloitettaessa ja harjoitettaessa Suomessa. Päätarkoituksenamme on opastaa venäläisiä yrityksiä ja yksityishenkilöitä toimimaan Suomessa täällä vallitsevien sääntöjen ja lakien mukaan. Oppaan on julkaissut Kaakkois-Suomen ELY-keskus ja tuorein päivitys on keväältä 2013. Sisällön on laatinut ja päivittänyt Accountor Konsu Oy:n sisäryhtiö Centre d'Expertise Oy / toimitusjohtaja Pirjo Karhu. Opas on vapaasti jaettavissa ja käytettävissä kaikille tarvitsijoille. Opas toimii myös hyvänä tukimateriaalina yrittäjäkursseilla.

Sisältö etenee aikajärjestyksessä alkaen Suomeen tulosta ja yritystoiminnan aloittamisesta aina liiketoiminnan päättämiseen saakka. Oppaassa käsitellään myös tärkeimpiä eroja Suomessa ja Venäjällä harjoitettavan liiketoiminnan välillä. Monet asiat eivät ole selvitettävissä kaikkia yksityiskohtia myöten, joten suosittelemme aina ottamaan yhteyttä kunkin alan asiantuntijaan ja viranomaisiin, joilta saa tarkempaa tapauskohtaista tietoa. Oppaaseen on koottu tärkeimmät yhteystiedot luvussa kaksi. Suomessa saa palvelua kahdella virallisella kielellä (suomi ja ruotsi), usein myös englanniksi, ja joissakin paikoissa myös venäjäksi.

Suosittelimme, että yritystoiminnan aloittaja lukee koko oppaan. Tällöin syntyy paras kokonaiskuva Suomessa vallitsevista olosuhteista ja määräyksistä. Liiketoimintaa aloitettaessa kannattaa käyttää aikaa suunnitteluun ja sopimusten tekemiseen, verotuksen suunnitteluun ja yhteistyökumppaneiden ja henkilöstön valintaan, jolloin voidaan parhaiten minimoida riskit ja saavuttaa optimaalinen liiketoiminnan tulos.

Kuten Venäjälläkin, myös Suomessa lainsäädäntö muuttuu ja kehittyy jatkuvasti. Onkin hyvä varmistaa, onko tämän oppaan tietoihin tullut täydennyksiä tai muutoksia. Edellä mainittu yhteysluettelo palvelee myös tässä asiassa.

Onnittelemme päätöksestä ryhtyä yrittäjäksi Suomessa.

Yhteistyöterveisin

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Satu Mäkelä
johtaja

1 Suomi – Euroopan unioni

Suomi on liittynyt vuonna 1995 Euroopan unioniin, jossa tällä hetkellä on yhteensä 27 jäsenvaltiota (Suomen lisäksi Alankomaat, Belgia, Bulgaria, Espanja, Irlanti, Iso-Britannia, Italia, Itävalta, Kreikka, Kypros, Latvia, Liettua, Luxemburg, Malta, Portugali, Puola, Ranska, Romania, Ruotsi, Saksa, Slovakia, Slovenia, Tanska, Tsekki, Unkari ja Viro).

Yhteisön sisällä ihmiset, tavarat, palvelut ja pääomat voivat liikkua vapaasti. Jäsenmaiden kansalaiset voivat perustaa vapaasti yrityksiä muissa jäsenmaissa eivätkä tarvitse erityisiä lupia. Kullakin jäsenvaltiolla on oma sisäinen lainsäädäntö, jota on noudatettava sen maan sisällä (esim. verotus, yrityksen perustaminen, työlainsäädäntö). Jäsenvaltioilla on myös yhteistä lainsäädäntöä, ns. Eurooppaoikeutta, joka ohittaa kansallisen lainsäädännön, mikäli se on ristiriidassa EU:n lakien kanssa. Käytännön elämässä eivät kansalaiset joudu tekemisiin näiden ristiriitojen kanssa ja riittää, että noudattaa Suomessa voimassaolevia lakeja ja määräyksiä.

Euroopan unionin vaikutuksesta jäsenmaiden väliset lainsäädäntöerot ovat kaventuneet ja tulevat jatkuvasti kapenemaan koska lainsäädännön harmonisointi on yksi unionin tärkeimpiä tehtäviä. Jäsenvaltiot eivät peri tulleja toisiltaan ja noudattavat kolmansien maihin, esim. Venäjään nähden, yhteisiä tulleja.

Mikä on ETA?

Euroopan talousalueella (ETA) ymmärretään EU-valtioiden lisäksi myös Norjan, Islannin ja Liechtensteinin alueita. Monessa kohdassa törmätään tässä kirjassa käsitteeseen ”ETA-valtiossa asuva”, jolla siis tarkoitetaan EU:ta laajempaa aluetta.

Yhteinen rahayksikkö

Vuoden 2002 alusta otettiin useimmissa EU:n silloisissa jäsenmaissa käyttöön yhteinen rahayksikkö Euro, joka on noin kuusi Suomen markkaa (1 euro = 5,94573) eli tämän hetken kurssin mukaan yksi euro on noin 40 ruplaa. Yhteisen rahayksikön ulkopuolelle jäivät Ruotsi, Iso-Britannia ja Tanska. Myös uusimmat EU-maat ovat vielä eurojärjestelmän ulkopuolella.

Schengen-alue

Schengen-alueeseen kuuluvat kaikki EU-maat paitsi Iso-Britannia, Irlanti, Kypros, Romania ja Bulgaria sekä EU:n ulkopuolisista maista siihen kuuluvat Norja, Islanti ja Sveitsi.

Suomessa oleskeluluvalla asuva ulkomaalainen (esim. venäläinen), voi myös vapaasti matkustaa Schengen-alueella enintään kolmen kuukauden ajan, jos hän muutoin täyttää maahantuloodellytykset.

2 Tietojen hankinta

Yksityiset kansalaiset ja yritykset voivat saada tietoa kaikista maahantuloon, oleskeluun ja yritystoiminnan aloittamiseen liittyvistä asioista useista eri lähteistä.

Tässä yhteydessä esitetään tärkeimmät viralliset tahot, joista voi saada tietoa ja apua jo siinä vaiheessa kun suunnittelee Suomeen tuloa. Yleensä viranomaisilta saatava tieto on maksutonta. Myös Suomessa jo toimivilta yrityksiltä ja erityisesti konsultti-, veropalvelu-, kirjanpito- ja asianajaja lakiasiaintoinmistoilta on mahdollisuus saada neuvoja ja apua yritystoimintaan liittyvissä asioissa. Nämä palvelut ovat maksullisia ja on syytä käyttää sellaisia toimistoja, jotka ovat erikoistuneet venäläisten ja ulkomaisten henkilöiden ja yritysten palvelemiseen.

Hyviä tietoja löytyy myös internetin kautta viranomaisten ja yritysten kotisivuilta. Tässä oppaassa on pyritty esittämään kunkin käsiteltävän asian kohdalla ne tietolähteet, joista saa yksityiskohtaisempaa tietoa.

Tärkeimmät tietolähteet ovat:

Suomen suurlähetystö, Moskova

Kropotkinskij pereulok 15–17,
119034 Moskova
Puh +7 495 787 4174, Fax +7 499 255 3380
www.finland.org.ru

Suomen pääkonsulinvirasto, Pietari

Käyntiosoite:
Preobrachenskaja pl. 4, 191028, Pietari D-194
Puh. +7 812 331 76 00, Fax +7 812 331 7601

Pääkonsulinviraston sivutoimisto, Petroskoi

Ulitsa Gogolja 25, 185035 Petroskoi
Puh. +7 8142 555 025, Fax +7 8142 767167

Suomen ulkoasiainministeriö

Merikasarmi, PL 176, 00023 Valtioneuvosto,
Puh. 0295 350 000
Päivystys, puh: 09 1605 5555
www.formin.fi

Suomen lähetystöt ja konsulaatit ulkomailla
yhteystiedot: www.formin.fi

Eri valtioiden suurlähetystöt Suomessa
yhteystiedot mm. www.yritystele.fi, www.fonecta.fi

Edellä mainituilta mm. konsuli- ja passiasiat, yleistä tietoa Suomesta.

Maahanmuuttovirasto (Migri)
(viisumi- ja oleskelulupa-asiat)
Käyntiosoite: Lautatarhankatu 10
Postiosoite: PL 18, 00581 Helsinki
Puh. 071 873 0431, Fax 071 8730730
www.migri.fi

Invest in Finland
(tietoa Suomesta)
Porkkalankatu 1, 00180 Helsinki
Puh. +358 204 695 555,
Fax +358 204 695201
www.investinfinland.fi

Työ- ja elinkeinoministeriö
(tietyt luvat)
Käyntiosoite: Aleksanterinkatu 4
Postiosoite: PL 32, 00023 Valtioneuvosto
Puh. 029 506 000, Fax 09 1606 2160
www.tem.fi

Työ- ja elinkeinoministeriön palvelu yrityksille ja yrittämisestä kiinnostuneille:
www.yrityssuomi.fi
puhelinpalvelu 0295 020 5000 suomeksi
Ma- To 8-17, Pe 10-17

Patentti- ja rekisterihallitus
(kaupparekisteriasiat)
Käyntiosoite: Arkadiankatu 6 A
Postiosoite: PL 1140, 00101 Helsinki
Puh. 029 509 5000, Fax 029 509 5328
Ma-Pe 8-16.15
www.prh.fi

Verovirastot
(9 alueellista toimistoa) sekä paikalliset verotoimistot
www.vero.fi/yhteystiedot.html

Elinkeino- ja ympäristökeskukset (ELY-keskukset)
- 15 alueellista toimistoa
www.ely-keskus.fi

- esim. Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Salpausselänkatu 22, PL 1041, 45101 Kouvola
Puh. 0295 029 000
- Lappeenrannan palvelupiste
Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta
Puh. 0295 029 000
(yritysneuvonta, kaupparekisteriasiat)
www.ely-keskus.fi

Aluehallintovirasto AVI, 6 alueellista virastoa
(tietyt luvat) www.avi.fi

Kauppakamarit
(keskuskauppakamari Helsingissä ja 19 alueellista kauppakamaria)
(tietoa yrityksistä, antavat todistuksia)
www.keskuskauppakamari.fi

Suomalais-venäläinen kauppakamari

(edistää maittemme välistä kauppaa)

Aleksanterinkatu 17, PL 800, 00101 Helsinki

Puh. 010 439 1150, Fax 010 439 1170

www.svkk.fi

Finpro ry

(ulkomaankaupan edistäminen)

Porkkalankatu 1, PL 358, 00181 Helsinki

Puh. 020 46951, Fax 020 4695 200

www.finpro.fi

Suomen Punainen Risti (SPR)

(pakolaiskysymykset, avustaminen)

Tehtaankatu 1 a., 00140 Helsinki

Puh. 020 701 2000, Fax 020 701 2310

www.redcross.fi

Imatran Seudun Kehitysyhtiö Oy

F.O.Virtasenkatu 6, 55100 Imatra

Puh. (05) 235 2220, Fax (05) 235 2239

www.kehy.fi

Kouvola Innovation Oy – Kinno

Paraatikenttä 4, 45100 Kouvola

Puh. 020 615 2710, Fax 020 615 338

www.kinno.fi

Cursor Oy

(Kotkan – Haminan seudun kehittämissyhtiö)

Kyminlinnantie 6, PL 14, 48601 Kotka

Puh. 040 190 2500, Fax 040 190 2599

www.cursor.fi

Wirma Lappeenranta Oy

Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta

puh. (05) 616 3400, Fax (05) 616 3410

www.wirma.fi

Accountor Konsu Oy

(yriytsten perustaminen, juridinen ja verokonsultointi)

Valtakatu 49, 53100 Lappeenranta

Puh. 020 7551 550, Fax 020 7551 568

www.konsu.com

Centre d'Expertise

Koulutus, konsultointi ja julkaisutoiminta

Valtakatu 49, 53100 Lappeenranta

Puh. 020 7551 550, Fax 020 7551 568

www.konsu.com

Finnvera Oyj

Pietarin edustusto (Suomi talo, toimisto 203)

Bolshaya Konyushennaya 8, 191186, Pietari

PL. 150, 53501, Lappeenranta, Suomi

Puh. Venäjällä: +7 921 0963 304

Puh. Suomessa: +358 405 088 956

www.finnvera.fi

3 Tulo Suomeen

Suomessa olevien ulkomaalaisten osuus on kasvanut merkittävästi viimeisen 20 vuoden aikana. Myös venäläisten kiinnostus Suomea kohtaan sekä turistimaana että yritystoiminnan kohteena on selvästi lisääntynyt.

3.1 Viisumit

Viisumi on maahantulolupa Suomeen. Viisumi on tarkoitettu tilapäistä, enintään kolme kuukautta kestävää oleskelua varten. EU:n ja ETA:n piiriin kuuluvien valtioiden kansalaiset eivät tarvitse viisumia. Myös niiden valtioiden kansalaiset, joiden kanssa Suomi on sopinut viisumivapauden, eivät tarvitse viisumia. Venäläiset henkilöt tarvitsevat aina Suomeen tullessaan viisumin, ellei heillä ole oleskelulupaa Suomeen.

Viisumi voi olla kertaviisumi, kaksikertaviisumi, toistuvaviisumi tai kauttakulkuviisumi. Toistuvaviisumin maksimipituus on yleensä yksi vuosi. Eräiden ammattiryhmien edustajille (mm. liikemiehet ja liikeyritysten edustajat, autonkuljettajat ja toimittajat) voidaan viisumi myöntää 2–5vuodeksi.

3.1.1 Viisumin hakeminen

Viisumia on haettava ennen maahantuloa Suomen ulkomaan edustustosta hyvissä ajoin ennen suunniteltua matkaa. Viisumin käsittely kestää noin 15 työpäivää. Viisumin pidennyksen voi myöntää paikallinen poliisilaitos Suomessa, paluuviiisumi on poistunut käytöstä vuonna 2010.

Viisumia voidaan hakea seuraavista paikoista:

Viisumikeskukset:

1. Moskova
2. Pietari
3. Murmansk
4. Petroskoi
5. Kazan

Konsulaatit (ajanvaraus pakollinen hakemuksen jättöä varten):

1. Suomen suurlähetystö, Moskova
2. Suomen pääkonsulaatti, Pietari
3. Suomen pääkonsulaatti, Petroskoin sivupiste
4. Suomen pääkonsulinvirasto, Murmanskin sivupiste
5. Poliisilaitokset Suomessa (viisumin pidennys)

Viisumia varten on täytettävä hakemuslomake joka löytyy myös sähköisenä, ja esitettävä voimassaoleva passi, matkavakuutus koko haettavalle ajalle sekä yksi valokuva. Viisumien hinta venäläisille on 35 euroa.

3.2 Oleskelu- ja työluvut

Suomen ulkomaalaislain mukaan oleskelulupa on tarkoitettu muuta kuin matkailua tai siihen verrattavaa lyhytaikaista oleskelua varten myönnettäväksi luvaksi toistuvasti saapua maahan ja oleskella Suomessa. Oleskeluluvan saaminen edellyttää aina laissa mainittua perustetta, jotta se voidaan myöntää. Perusteena on yleensä työn tekeminen, yritystoiminnan harjoittaminen tai opiskelu.

Oleskelulupalajit

Oleskelulupa voi olla joko määräaikainen tai pysyvä.

Määräaikainen oleskelulupa myönnetään tilapäisluonteista (tilapäinen oleskelulupa, jatkoa yleensä yksi vuosi kerrallaan) tai jatkuvaluonteista (jatkuva oleskelulupa, jatkoa enintään neljä vuotta kerrallaan) maassa oleskelua varten. Ensimmäinen lupa on aina määräaikainen. Lupaviranomainen ratkaisee maassa oleskelun tarkoituksen ottaen myös huomioon ulkomaalaisen itsensä antamat tiedot.

Pysyvä oleskelulupa on voimassa toistaiseksi ja sen voi saada kun on oleskellut Suomessa yhtäjaksoisesti neljä vuotta jatkuvalla oleskeluluvalla.

Kirjaintunnukset

Jatkuvaan oleskelulupaan merkitään tunnus A.
Tilapäinen oleskelulupa merkitään tunnuksella B.
Pysyvä oleskelulupa merkitään tunnuksella P.

3.2.1 Oleskeluluvan myöntämisedellytykset

1. Tilapäinen oleskelulupa myönnetään ulkomailla olevalle henkilölle
 - a) tilapäistä työntekoa varten
 - b) tilapäistä elinkeinonharjoittamista varten
 - c) opiskelua varten
 - d) muun erityisen syyn perusteella.

Kun ulkomaalaiselle on myönnetty tilapäinen oleskelulupa, hänen perheenjäsenelleen myönnetään tilapäinen oleskelulupa samaksi ajaksi.

2. Jatkuva oleskelulupa myönnetään ulkomailla olevalle henkilölle
 - a) jos ulkomaalainen on ollut Suomen kansalainen tai ainakin toinen hänen vanhemmistaan tai yksi hänen isovanhemmistaan on tai on ollut syntyperäinen Suomen kansalainen
 - b) jatkuvaluonteista työntekoa varten
 - c) jatkuvaluonteista elinkeinonharjoittamista varten.

Ulkomaalaisen perheenjäsenelle myönnetään vastaava oleskelulupa.

3. Pysyvä oleskelulupa myönnetään ulkomaalaiselle, joka on jatkuvan oleskeluluvan saatuaan oleskellut luvallisesti Suomessa yhtäjaksoisesti neljä (4) vuotta eikä ole olemassa ulkomaalaislaissa mainittuja muita esteitä.

Näitä esteitä voivat olla seuraavat:

- ulkomaalainen on syyllistynyt rikokseen, josta on säädetty vankeusrangaistus
- ulkomaalaista epäillään em. rikoksesta
- ulkomaalainen on syyllistynyt tai häntä epäillään kahdesta tai useammasta rikoksesta.

Lupamenettely

Ensimmäinen lupa on pääsääntöisesti haettava ulkomailla ennen Suomeen saapumista siinä maassa, jossa hakija laillisesti oleskelee. Hakemus jätetään Suomen edustustolle. Esimerkiksi Pietarissa asuva venäläinen hakee lupaa Suomen Pietarissa sijaitsevasta konsulaatista.

Sukulaisuuden ja perhesiteiden perusteella ja myös kohtuussyistä lupaa voidaan hakea myös suoraan Suomesta. Hakemus jätetään tällöin paikalliselle poliisilaitokselle.

Ensimmäinen määräaikainen oleskelulupa myönnetään yhdeksi vuodeksi, ellei lupaa haeta lyhyemmäksi ajaksi. Eri-tyistapauksessa lupa myönnetään neljäksi vuodeksi (mm. silloin, kun hakija on aiemmin ollut Suomen kansalainen).

Jatkolupa määräaikaista oleskelua varten myönnetään enintään neljäksi (4) vuodeksi. Lupahakemus jätetään paikalliselle poliisilaitokselle Suomessa ennen kuin edellinen oleskelulupa on umpeutunut.

Oleskeluluvan myöntäminen Suomen kansalaisen perheenjäsenelle

Suomessa asuvan Suomen kansalaisen perheenjäsenelle ja tämän alaikäiselle lapselle myönnetään perhesiteen perusteella jatkuva oleskelupa sekä Suomesta että ulkomailla haettuna. Esim. Lappeenrannassa asuvan suomalaisen miehen venäläinen vaimo ja hänen lapsensa saavat luvan Lappeenrannan poliisilaitoksesta tai Venäjällä olevan Suomen edustuston kautta.

Muita tapauksia

Ulkomaalaislaissa on säädetty lisäksi useita muita perusteita oleskeluluvan saamiseksi tietyissä olosuhteissa. Olosuhteet liittyvät useimmiten sukulaisuuteen ja inhimillisiin syihin.

Huom! Erityisesti venäläisten kohdalla on myös poikkeussäännöksiä koskien entisen Neuvostoliiton alueelta tulleita paluumuuttajia, joilla on ollut siteitä Suomeen. (Katso tarkemmin ulkomaalaislaki 48 §).

3.2.2 Työntekijän ja elinkeinonharjoittajan oleskeluluvista

Työntekijän oleskeluluvan myöntäminen perustuu harkintaan, jossa

- selvitetään työhön sopivan, työmarkkinoilla olevan työvoiman saatavuus kohtuullisessa ajassa
- huolehditaan siitä, ettei luvan myöntäminen estä kotimarkkinoiden työntekijöiden työllistymistä
- varmistetaan, että lupa myönnetään vain työn pätevyysvaatimukset täyttävälle henkilölle

Elinkeinonharjoittajan oleskelulupa perustuu myös harkintaan, jossa varmistetaan, että elinkeinotoiminta on kannattavaa.

Kummankin oleskeluluvan myöntäminen edellyttää, että ulkomaalaisen toimeentulo on turvattu ansiotyöllä, elinkeinotoiminnalla tai muulla tavalla.

Työntekijän oleskelulupa oikeuttaa työskentelemään yhdellä tai useammalla ammattialalla.

Työnteko ilman työntekijän oleskelulupaa

- ulkomaalaisella, jolle on myönnetty pysyvä tai jatkuva oleskelulupa, on oikeus tehdä ansiotyötä Suomessa
- ulkomaalainen, joka on saanut perhesiteen perusteella tilapäisen oleskeluluvan, voi tehdä töitä Suomessa

Lisäksi laissa on monia muita tilanteita, jolloin ulkomaalaisella on oikeus työntekoon esim. asiantuntijana, opettajana, taiteilijana, urheilijana ym.

Tällöin työnteon aika on yleensä rajattu kolmeen (3) kuukauteen.

Työntekijän ja elinkeinonharjoittajan luvan hakeminen

Työntekijän oleskelulupaa koskevan hakemuksen voi panna vireille ainoastaan ulkomaalainen itse. Hakemuksen voi jättää Suomen ulkomailla olevaan edustustoon tai paikalliselle poliisilaitokselle Suomessa. Ulkomaalaislupia käsitellään Suomessa neljässä alueellisessa työ- ja elinkeinotoimistossa (Lappeenranta, Tampere, Vantaa ja Ahvenanmaa)

TE-toimisto ratkaisee, onko luvan myöntämiselle laissa säädetyt edellytykset ja onko työnteko tilapäistä vai jatkuvaa. Jos työvoimatoimiston ratkaisu on myönteinen, Maahanmuuttovirasto myöntää ensimmäisen luvan. Jatkoluvan myöntää paikallispoliisi.

Elinkeinonharjoittajan oleskelulupaa koskevan hakemuksen voi toimittaa Suomen edustustoon (esim. Pietari, Moskova) tai Suomessa paikalliselle poliisilaitokselle.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) ratkaisee, onko elinkeinotoiminta kannattavaa ja onko se luonteeltaan tilapäistä vai jatkuvaa.

Jos ELY-keskuksen ratkaisu on myönteinen, Maahanmuuttovirasto myöntää ensimmäisen oleskeluluvan. Jatkoluvan myöntää paikallinen poliisilaitos.

3.3 EU-kansalaisen oleskelu Suomessa

EU-kansalainen ja hänen perheenjäsenensä voivat oleskella ja työskennellä Suomessa ilman lupia. EU-kansalaiseen rinnastetaan myös Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin kansalainen.

Maahantulon ja oleskelun edellytyksenä on voimassa-oleva henkilötodistus tai passi. Oleskeluoikeus on pääsääntöisesti rekisteröitävä, mikäli oleskelu kestää yli kolme (3) kuukautta. Rekisteröinnin hoitaa paikallinen poliisi, joka myös myöntää määräaikaisen tai pysyvän oleskelukortin.

Lupien hinnat

Ensimmäinen oleskelulupa työntekoa tai elinkeinon harjoittamista varten	500€
Ensimmäinen oleskelulupa opiskelua varten	300€
Ensimmäinen oleskelulupa, hakija alaikäinen	200€
Poliisilta Migrin (ent. UVI) ratkaistavaksi siirretty oleskelulupa tai oleskeluluvan jatkaminen	156€
Poliisilta Migrin ratkaistavaksi siirretty opiskelijan tai alaikäisen oleskeluluvan jatkaminen	116€
Poliisilta Migrin ratkaistavaksi siirretty oleskelupa työnhakua varten	156€
Poliisilta Migrin ratkaistavaksi siirretty pysyvä oleskelulupa	156€
Poliisilta Migrin ratkaistavaksi siirretty oleskeluoikeuden rekisteröinti	50€
Poliisilta Migrin ratkaistavaksi siirretty oleskeluoikeuden oleskelukortti	114€

3.4 Suomen kansalaisuuden saaminen

Venäläinen voi hakemuksesta saada Suomen kansalaisuuden, jos hän täyttää seuraavat vaatimukset:

1. hän on täyttänyt 18 vuotta tai sitä ennen avioitunut
2. hänen varsinainen asuntonsa ja kotinsa on ja on ollut Suomessa
 - a) viimeiset viisi vuotta keskeytyksettä
 - b) seitsemän vuotta 15 vuoden iän täytettyään, joista viimeiset kaksi vuotta keskeytyksettä
3. hän ei ole syyllistynyt rangaistavaan tekoon eikä lähestymiskieltoon
4. hän ei ole olennaisesti laiminlyönyt elatusvelvollisuuttaan tai julkisoikeudellisia maksuja (esim. verot)
5. pystyy luotettavasti selvittämään, miten hän saa toimeentulonsa
6. hänellä on suomen tai ruotsin kielen tyydyttävä taito.

Puolisot ja lapset voivat saada kansalaisuuden helpommin, jos aviopuoliso tai vanhempi on Suomen kansalainen. Kansalaisuushakemusten määrä on viime vuosina lisääntynyt ja vastaavasti niiden käsittelyaika on pidentynyt.

Lisätietojen saaminen

Kaikista oleskelu- ja työlupia koskevista asioista sekä kansalaisuudesta voi saada lisätietoa Maahanmuuttovirastolta, poliisilaitokselta sekä Venäjällä olevista Suomen edustustoista sekä internetistä www.migri.fi tai www.poliisi.fi tai www.mol.fi.

3.5 Muuttotavaroiden tuonti Suomeen

Kun venäläinen henkilö muuttaa Suomeen, voi hän tuoda henkilökohtaista omaisuuttaan ilman tulleja ja arvonlisävero. Henkilökohtaisella omaisuudella tarkoitetaan omaan käyttöön tai kotitalouteen tarkoitettuja tavaroita, kuten koti-irtaimistoa, polku- ja moottoripyöriä, yksityisiä moottoriajoneuvoja, veneitä, työvälineitä. Tavaroita ei saa tuoda kaupallisessa tarkoituksessa.

Tavarat on pääsääntöisesti tuotava 12 kuukauden sisällä muuttopäivästä ja ne on ilmoitettava tulliviranomaisille. Tavaroita ei saa lainata, vuokrata eikä vastiketta vastaan luovuttaa muille 12 kuukauden sisällä tuonnista. Mikäli säännöksiä rikotaan, joutuu tavaroista maksamaan tullit ja arvonlisäverot.

Autovero

EU:n ulkopuolelta (esim. Venäjä) tuodun muuttoauton osalta on tehtävä erillinen tullauspäätös, jossa on vahvistettu tullittomuus ja arvonlisäverottomuus. Autoa ei voi tällöin luovuttaa 12 kuukauteen muille kuin perheenjäsenille.

Ajoneuvoista voi joutua suorittamaan autoveroa, ellei se lain mukaan ole veroton.

Verollisia ajoneuvoja ovat henkilöautot, pakettiautot ja muut sellaiset autot, joiden oma massa on alle 1875 kiloa.

Maahan muuttavan venäläisen henkilön tuoman ajoneuvon veroa alennetaan enintään 13.450 eurolla, jos

- muuttaja on ollut Venäjällä yhtäjaksoisesti yhden vuoden ajan ennen muuttoa
- ajoneuvo on ollut hänen tai puolison omistuksessa vähintään kuusi kuukautta
- auton tuonti liittyy muuttotapahtumaan.

Miten verotusarvo ja vero määräytyvät?

Verotuksen perustana on auton yleinen vähittäismyyntiarvo. Sillä tarkoitetaan Suomessa saatavaa verollista hintaa samanlaisesta autosta. Tavanomaisena alennuksena annetaan viisi prosenttia ja 750 euroa.

Veroprosentti on porrastettu ajoneuvon hiilidioksidipäästön (CO²) perusteella **tai** laskennallisen CO²-päästön mukaan, joka määräytyy auton massan ja käyttövoiman perusteella erillisen taulukon mukaisesti. Veroprosentti on 5–50 %.

Laskuesimerkki:

tuodaan Venäjältä muuttoautona 1.8.2005 käyttöön otettu auto. Sen CO²-päästö on 100 grammaa / km, veroprosentti on 16,5 %.

Auton yleinen pyyntihinta Suomessa	40.000 euroa
Tavanomaiset alennukset (5 % ja 750€)	-2.750 euroa
Yleinen vähittäismyyntiarvo	37.250 euroa
Autovero (16,5 % x vähittäismyyntiarvo)	6.146 euroa
Muuttoauton veronalennus	-13.450,00 euroa

Tässä tapauksessa autoveroa ei tule maksettavaksi koska veron määrä on pienempi kuin veronalennus.

Arvonlisävero

EU:n ulkopuolelta tuotavista ajoneuvoista kannetaan lisäksi tulli ja maahantuonnin 24% suuruinen arvonlisävero.

Huom! Autoverotus on erittäin monimutkaista ja tässä yhteydessä on käyty läpi vain yleisiä sääntöjä. Poikkeuksia ja erikoistapauksia on runsaasti ja suosituksena on etukäteen selvittää asiaa internetistä www.tulli.fi tai valtakunnallisesta autoveroneuvonnasta puh. 020 690 600.

3.6 Ulkomaalaisen rekisteröinti Suomessa

Suomessa asuvista henkilöistä merkitään perustiedot Suomen omaan väestötietojärjestelmään.

Seuraavat tiedot rekisteröidään:

- nimi, syntymäaika ja kansalaisuus
- perhesuhdetiedot ja osoite

Kun venäläinen muuttaa Suomeen, hänelle rekisteröidään kotikunta Suomessa, mikäli hänellä on tarkoitus jäädä vakinaisesti asumaan Suomeen ja hänellä on vähintään yhden vuoden pituinen oleskelulupa.

Rekisteritietoja tarvitaan mm. verotuksessa, terveydenhuollossa, oikeushallinnossa ja tilastoinnissa. Rekisteröinti tapahtuu asuinpaikan maistraatissa.

3.6.1 Miten rekisteröinti suoritetaan

- ilmoittautuminen maistraattiin
- passin ja oleskeluluvan esittäminen
- avioliittotodistuksen ja lasten syntymätodistusten esittäminen
- rekisteröintilomakkeen täyttäminen

Rekisteröinnin perusteella venäläiselle annetaan henkilötunnus, jonka saa noin viikon kuluessa maistraatista. Henkilötunnus on numerosarja, joka koostuu syntymäajasta, yksilönumerosta ja tarkistusmerkistä. Henkilötunnusta tarvitaan useimmissa paikoissa, jossa maahanmuuttajan on asioitava. Näitä ovat esim. sairaalat, terveyskeskukset, pankit, kaupparekisteri ja viranomaiset yleensä.

Tarkempia tietoja saa mm. maistraateilta ja väestörekisterikeskukselta puh. 0295 535 001, internet: www.vaestorekisterikeskus.fi.

3.7 Pankkitilin avaaminen yksityishenkilölle

Tässä yhteydessä käsitellään vain yksityishenkilön tilinavasta. Yritysten kohdalla asiaa käsitellään luvussa 9.

Jokaisella Suomessa sijaitsevalla pankilla on omat määräyksensä pankkitilien avaamisesta. Pääsääntönä on, että venäläinen yksityishenkilö voi avata pankkitilin Suomessa vain, jos hän opiskelee tai asuu Suomessa. Myös silloin, kun henkilö pystyy osoittamaan, että hänellä on säännöllisiä tuloja Suomesta, voi hän avata pankkitilin Suomessa, vaikka hän asuu Venäjällä. Tällöin vaaditaan yleensä tulojen saamisesta tarkka selvitys.

Seuraavia asiakirjoja ja tietoja yleensä tarvitaan tilin avaimisessa

- passi
- selvitys oleskelupaikasta
- tilinkäyttötarkoitus
- todistus työnantajalta tai opiskelutodistus
- arvio tilillä kulkevasta rahamäärästä
- verotusmaa
- ulkomainen pankkiyhteys
- käteistalletuksen alkuperäselvitys
- yhteyshenkilö Suomessa
- suosituskirje.

Pankkitilin avaus kestää normaalisti yhden päivän ja pankkikortin saaminen muutaman viikon pankista riippuen. Tarkeempia tietoja saa pankeilta itseltään.

3.8 Ajokortista

Muuttaessaan Suomeen henkilö voi ajaa venäläisellä ajokortilla yhden vuoden ajan. Puolen vuoden asumisen jälkeen henkilö voi hakea suomalaista ajokorttia (B-luokka, henkilöautot), jolloin hakemukseen on liitettävä lääkärintodistus ja todistus siitä, että on ajanut autoa 6 kk Suomessa. Suomalaista ajokorttia on haettava 2 vuoden kulussa maahanmuutosta. Muussa tapauksessa henkilön on mentävä suomalaiseseen autokouluun ja hankittava kortti sitä kautta.

Lisätietoja saa mm. Liikenteen turvallisuusvirastosta (TraFi) ja katsastusasemilta, joilta saa tietoa myös autojen rekisteröinnistä ja katsastuksista. TraFin osoite on Kumpulantie 9, 00520 Helsinki, palvelunumero 029 534 5000, faksi 029 534 5095

4 Sosiaaliturva Suomessa

Suomessa on ihmisten sosiaaliturva hoidettu hyvin etenkin, jos otetaan vertailukohteeksi Itä- ja Etelä-Euroopan maat. Vähävaraisilla ja pienituloisilla on mahdollisuus saada erilaisia avustuksia ja korvauksia. Vaikka Suomen järjestelmän perustana on, että ihmiset elättävät itsensä ja perheensä työnteolla, turvaa yhteiskuntamme jokaiselle perustoimeentulon.

Oikeus Suomen sosiaaliturvaan ratkaistaan sen perusteella kuinka pitkältä oleskelusta on kysymys. Jos venäläinen muuttaa Suomeen pysyvästi, pääsee hän sosiaaliturvan piiriin muuttohetkestä lähtien. Pysyväksi asumiseksi katsotaan esimerkiksi vähintään kahden vuoden työskentely Suomessa ja avioliitto. Oleskeluluvan tulisi olla myös vähintään vuoden pituinen. Sosiaaliturvaan pääsemistä varten on tehtävä kansaneläkelaitokselle hakemus.

Tilapäinen asuminen ei yleensä oikeuta Suomen sosiaaliturvaan.

4.1 Kansaneläkelaitos ja erietuudet

Kansaneläkelaitos eli Kela huolehtii kaikkien Suomessa asuvien ihmisten sosiaalisesta perusturvasta eri elämäntilanteissa. Kelalla on eri puolilla Suomea 219 paikallistointia, joissa kuntalaiset voivat asioida. Kelan kautta on mahdollisuus saada mm. seuraavia etuuksia

Asumistuki

Voidaan maksaa pienituloisille henkilöille heidän asumismenojaan varten. Tuen määrä riippuu mm. perheen koosta ja tuloista, vuokran suuruudesta ja asunnon koosta. Opiskelijat voivat saada asumistuen sijasta asumislisää.

Lapsilisät ja muut tuet

Lapsilisää maksetaan lapsen vanhemmille jokaisesta Suomessa asuvasta alle 17-vuotiaasta lapsesta. Lisän määrä riippuu lasten lukumäärästä. Lapsilisästä ei tarvitse maksaa veroa. Raskauden yhteydessä maksetaan äidille äitiysavustus ja synnytyksen jälkeen vanhempainrahaa. Myös isä voi saada isyysrahaa, jos hän pitää työstään vapaata. Odottava äiti saa myös äitiysrahaa 105 päivän ajan.

Elatustuki

Mikäli lapsen vanhemmat eivät asu yhdessä, on lapsella yleensä oikeus saada elatusapua siltä vanhemmalta, jonka luona hän ei asu. Jos tämä ei siihen kykene tai laiminlyö maksut, voi lapsi saada oman asuinkunnan sosiaalitoimistolta elatustukea.

Työttömyyskorvaukset

Jos Suomessa asuva henkilö jää työttömäksi tai opiskelu päättyy, on heti ilmoitauduttava paikalliseen työ- ja elinkeinotoimistoon. Työttömyyskorvauksen saamiseksi on oltava kirjoilla TE- toimistossa. Kela maksaa työttömyyskorvauksen paitsi silloin, kun henkilö saa ansiosidonnaista työttömyysrahaa, jolloin korvauksen maksaa jokin työttömyyskassa.

Edellytyksenä työttömyyspäivärahan saamiseksi on lisäksi, että henkilö on ollut palkkatyössä 34 viikkoa viimeisen 28 kuukauden aikana tai hän on toiminut yrittäjänä vähintään 1,5 vuotta viimeisen neljän vuoden aikana. Hakijan on oltava työkykyinen ja iältään 17–64-vuotias.

Työttömyyspäivärahaa voidaan maksaa enintään 500 päivältä. Työttömyyspäivärahan määrä (peruspäiväraha) on 32,46 euroa + mahdolliset lapsikorotukset (v. 2013) Ansioon sidottu päiväraha määräytyy ansioiden mukaisesti.

Kun ansiosidonnaista työttömyyspäivärahaa ei enää makseta tai työttömyyspäiväraha lakkaa, voi henkilö saada Kelan kautta työmarkkinatukea. Työmarkkinatuen maksamiselle ei ole enimmäisaikaa.

Edellä olevista korvauksista maksetaan myös veroa.

Toimeentulotuki

Asuinkunnan sosiaalitoimisto voi maksaa henkilölle toimeentulotukea, mikäli edellä kerrotut tuet eivät tule kysymykseen ja henkilön ja hänen perheensä toimeentulo vaatii tuen myöntämisen. Toimeentulotuki kattaa ruokakustannukset ja pienet käyttömenot. Lisäksi voi saada tukea erikseen perusteltuihin menoihin (esim. vaatteet, jalkineet ym.).

Sairausvakuutus

Kaikki Suomessa vakinaisesti asuvat henkilöt kuuluvat lakisääteisen sairausvakuutuksen piiriin. Kela korvaa osan yksityislääkäreiden, tutkimus- ja hoitolaitosten sekä lääkäreiden kustannuksista. Lisäksi henkilöllä on oikeus saada sairauspäivärahaa. Päivärahan suuruus lasketaan työtulojen mukaan ja siitä maksetaan veroa. Päivärahaa voidaan maksaa korkeintaan 300 päivältä.

Kela-kortti

Kela-kortti on periaatteessa sairausvakuutuskortti ja se osoittaa, että henkilöllä on oikeus Suomen sosiaaliturvaan. Sitä tarvitaan mm. silloin, kun henkilö asioi terveyskeskuksessa, Kelan toimistossa tai apteekissa. Jokainen Suomessa pysyvästi asuva saa kuvattoman Kela-kortin. Suomeen muuttavan henkilön on ilmoitauduttava Kelan toimistoon ja täytettävä siellä hakemuslomake. Tästä poistettu lause.

Huom! Eurooppalainen sairaanhoitokortti ei käy Suomessa Kela-korttina.

4.2 Eläkkeet

Vanhusten toimeentulo on Suomessa turvattu kansaneläkkeellä ja työeläkkeillä. Ulkomaalaisen oikeus eläkkeisiin on sidottu asumisen ja työnteon pituuteen Suomessa. Kansaneläkettä on mahdollisuus saada, jos venäläinen on asunut Suomessa tietyn vähimmäisajan. Pisin vaadittu aika on 3 vuotta. Jos eläkkeitä ei voi saada, on henkilöllä mahdollisuus saada toimeentulotukea asuinkunnan sosiaalitoimistolta.

Kansaneläkkeen määrä on asuinpaikasta ja perhesuhteista riippuen noin 550 euroa kuukaudessa.

Kansaneläkkeen eläkeikä on Suomessa 65 vuotta. Työeläkeikä on oman harkinnan mukaan 63–68 vuotta. Joissakin ammateissa eläkeikä on alempi.

Suomessa on myös mahdollista ottaa vakuutusyhtiöiden kautta vapaaehtoisia eläkkeitä, joilla voidaan nostaa omaa eläketurvaa. Vakuutusmaksut ovat myös tietyn määrän osalta vähennyskelpoisia verotuksessa.

Myös yrittäjän on maksettava eläkemaksuja ja hänellä on mahdollisuus määrittää itse työtulonsa. Mitä korkeamman työtulon hän valitsee, sitä korkeammat ovat maksut, mutta samalla hän varmistaa itselleen myös korkeamman eläkkeen.

Muita etuuksia

Muina etuuksina voivat henkilöt saada ilmaista päivähoitoa lapsilleen, hoitovapaata, opinto- ja koulutustukea sekä ilmaista hammashuoltoa. Lisäksi erilaiset tukimuodot vanhuksille ovat mahdollisia.

Lisätietoja

Lisätietoja sosiaaliturvasta ja eläkkeistä saa mm. Kansaneläkelaitokselta, Eläketurvakeskukselta ja paikallisilta Kelan toimistoilta ja sosiaalitoimistoista.

5 Omaisuuden hankinta Suomessa

Pääperiaatteena on, että ulkomaiset yksityishenkilöt ja yritykset saavat vapaasti hankkia omaisuutta Suomessa lukuun ottamatta jäljempänä selostettuja tilanteita.

5.1 Kiinteän omaisuuden hankkiminen

Suomessa kiinteistöllä tarkoitetaan maata ja sen yhteydessä olevaa rakennusta ja maahan kiinteästi kuuluvia muita ainesosia. Mikäli rakennuksen omistaja ei omista sen alla olevaa maapohjaa, pidetään rakennusta irtaimena esineenä. Yleisessä kielenkäytössä puhutaan Suomessa kuitenkin kiinteistöistä, vaikka kysymys olisi vuokramaalla olevasta rakennuksesta tai osakehuoneistosta. Asunto-osaketta pidetään Suomessa arvopaperina, jonka perusteella sen omistajalla on oikeus huoneiston hallintaan.

Kun ulkomainen henkilö ostaa suuren määrän omaisuutta esim. tehtaan, varastorakennuksia tai yrityksen, on sopimuksessa syytä luetteloida omaisuus tarkoin ja välttää käyttämästä yleisiä käsitteitä kuten irtain tai kiinteä omaisuus.

Suomalaiset ja ulkomaalaiset (esim. venäläiset) voivat vapaasti ostaa kiinteää omaisuutta Suomessa.

Kunnan etuosto-oikeus

Kunnalla on etuosto-oikeus kunnassa sijaitsevan kiinteistön kaupassa, jos maata tarvitaan rakentamiseen ja virkistys- ja suojelutarkoituksia varten. Tämä oikeus koskee sekä suomalaisia että venäläisiä huolimatta siitä missä he asuvat.

Etuosto-oikeutta ei ole, jos kyse on maa-alueesta, jonka pinta-ala on alle 5.000 m² (pääkaupunkiseudulla 3.000 m²) tai kyseessä on sukulaisten välinen kauppa.

Jos kaupan osapuolena on valtio tai sen laitos tai kyse on pakkohuutokaupasta, ei kunnalla ole etuoikeutta eikä myöskään silloin, kun etuosto-oikeuden käyttämistä pidetään kohtuuttomana. Käytännössä kunnat käyttävät harvoin etuosto-oikeuttaan.

Varainsiirtoveron maksaminen

Kiinteistön luovutuksen yhteydessä on ostaja velvollinen suorittamaan veron, jonka määrä on 4 prosenttia kauppahinnasta tai omaisuuden käyvästä arvosta. Verovelvollisuus koskee varsinaisten kiinteistöjen lisäksi myös erillisiä rakennuksia, vaikka luovutus ei koskisi varsinaista maata. Jos esimerkiksi venäläinen ostaa omakotitalon Suomesta, joka sijaitsee vuokramaalla, on hän velvollinen maksamaan varainsiirtoveroa 4 prosenttia kauppahinnasta.

Luovutuksen tapahduttua on ostaja velvollinen hakemaan omistusoikeutensa kirjaamista (ns. lainhuuto) kuuden kuukauden kuluessa luovutuskirjan tekemisestä. Omistusoikeuden kirjaaminen on tehtävä kiinteistön sijaintipaikkakun-

nan maanmittaustoimistoon. Varainsiirtovero on maksettava ennen kirjaamista eli siis viimeistään kuuden kuukauden kuluessa luovutuksesta.

Mikäli luovutuksensaaja hankkii kiinteistön ensiasunokseen ja on 18–40-vuotias, on luovutus vapaa verosta. Tämä koskee niin suomalaisia kuin ulkomaisia henkilöitä.

Lohkominen

Jos ostetaan kiinteistöstä määräala, esim. 5000 m², muodostetaan ostetusta määräalasta itsenäinen kiinteistö, joka saa oman nimen ja rekisterinumeron. Kuten edellä on kerrottu, myös määräalalle on haettava lainhuuto kuuden kuukauden kuluessa kaupasta. Tämä tieto menee maanmittaustoimistolle ja lohkomisen tulee vireille automaattisesti.

Maanmittaustoimisto määrää toimitukselle toimitusinsinöörin, joka huolehtii lohkomisesta ja ilmoittaa siitä omistajalle. Lohkomisen kustannukset maksaa kiinteistön omistaja pääosin määräalan koon perusteella.

5.2 Irtaimen omaisuuden hankinta

Venäläiset voivat hankkia myös irtainta omaisuutta vapaasti Suomessa, esim. osakehuoneistoja ja arvopapereita. Ulkomaalaiset voivat yleensä ostaa myös yrityksiä ja niiden osia vapaasti. Ainoastaan tärkeän kansallisen edun vaatiessa, voidaan ulkomaalaisten yritysostoja rajoittaa. Tällöin ulkomaalaisen on haettava lupa työ- ja elinkeinoministeriöltä.

Varainsiirtovero

Asunto-osakkeita luovutettaessa, on ostaja velvollinen maksamaan varainsiirtoverona 2 prosenttia kauppahinnasta tai muun vastikkeen arvosta (1.3.2013). Muiden kuin asunto- ja kiinteistöyhtiöiden osakkeiden eli liikeosakkeiden varainsiirtovero on 1,6 % kauppahinnasta tai muun vastikkeen arvosta. Vero on maksettava kahden kuukauden kuluessa luovutussopimuksen tekemisestä. Verosta on mahdollisuus vapautua, jos asunto-osakkeiden ostaja on 18–40-vuotias ensiasunnon ostaja.

Lisätietoja

Lisätietoa kiinteistöjen ja asunto-osakkeiden luovuttamisesta on mahdollisuus saada mm. kiinteistönvälittäjiltä, kunnan viranomaisilta sekä verovirastoilta.

5.3 Verotus ja rakentaminen

Kiinteistövero

Kiinteistön omistaja on velvollinen maksamaan kunnalle vuosittaista kiinteistöveroa kiinteistön arvon perusteella. Kiinteistön arvot on määritelty kaavamaisin perustein erikseen maapohjan ja rakennusten osalta. Arvot ovat yleensä käypää hintaa alempia. Sijaintipaikan kunta määrittelee veroprosentin määrän, joka riippuu kiinteistön luonteesta (kesämökki, vakituinen asunto, rakentamaton rakennuspaikka ym.) Veroprosentti on 0,32–3 % välillä. Paikkakunta-kohtainen taulukko löytyy osoitteesta www.vero.fi

Huom! Metsästä ja maatalousmaasta ei suoriteta kiinteistöveroa

Luovutusvoittovero

Jos ostettu kiinteistö myydään myöhemmin, joutuu myyjä maksamaan luovutusvoittoveroa, mikäli hinta on korkeampi kuin hankintahinta. Voitosta on maksettava 30 %:n suuruisen vero. Yli 50.000 euron ylittävältä osuudelta veroprosentti on 32 %.

Esimerkki:

Venäläinen henkilö on ostanut lomakiinteistön Suomesta vuonna 2008 kauppahinnan ollessa 100.000 euroa. Kun hän myy saman kiinteistön vuonna 2013, on kauppahinta 150.000 euroa. Tällöin veron määrä on 30 % voitosta eli 15.000 euroa. Jos kiinteistöä on parannettu esim. 10.000 eurolla, huomioidaan se voittoa laskettaessa eli voitto on siinä tapauksessa 40.000 euroa, josta on maksettava veroa 12.000 euroa.

Huom! On erittäin tärkeää säilyttää kaikki rakentamiseen ja parannuksiin liittyvät kuitit mahdollista verotusta varten.

Vakituisen asunnon myynti

Mikäli myydään omassa tai perheen käytössä vähintään kaksi vuotta ollut vakituinen asunto, ei luovutusvoittoveroa tule maksettavaksi. Sääntö koskee sekä varsinaista asuin-kiinteistöä että huoneiston hallintaan oikeuttavia osakkeita.

Rakentaminen

Rakennuksen rakentamiseen sekä siihen verrattavaan korjaus- tai muutostyöhön ja entisen rakennuksen laajennukseen on hankittava rakennuslupa sijaintipaikkakunnan viranomaisilta. Myös rakennuksen käyttötarkoituksen olennainen muuttaminen vaatii yleensä rakennusluvan (esim. loma-asunnon muuttaminen pysyvään asumiseen).

Vähäisempi rakentaminen vaatii joko toimenpideluvan (esim. rakennuksen ulkoasun muutos) tai toimenpideilmoituksen.

Kaikessa rakentamisessa ja myös purkamisessa on suositeltavaa ottaa yhteyttä hyvissä ajoin kunnan rakennusvalvontaviranomaisiin, joilta saa tiedot vaadittavista luvista ja ilmoituksista.

5.4 Jokamiehen oikeudet Suomessa

Näillä oikeuksilla tarkoitetaan jokaisen Suomessa oleskelevan mahdollisuutta käyttää luontoa riippumatta siitä, kuka omistaa alueen tai on sen haltija. Oikeuksien käyttämiseen ei tarvita maanomistajan lupaa eikä niistä tarvitse maksaa. Käyttämällä ei saa kuitenkaan aiheuttaa haittaa tai häiriötä. Suomessa on näitä oikeuksia enemmän kuin useissa muissa maissa ja oikeudet koskevat myös ulkomaalaisia.

Seuraavassa on lueteltu tärkeimmät jokamiehen oikeudet:

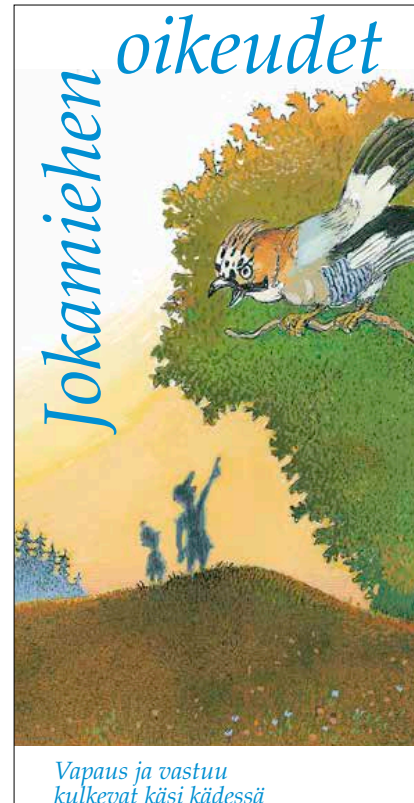
- oikeus liikkua vapaasti luonnossa muualla kuin toisten pihamailla, pelloilla ja istutuksilla
- oikeus oleskella tilapäisesti alueilla, missä liikkuminen on sallittu, esimerkiksi toisen maalla voi telttailla
- oikeus poimia risuja, luonnonmarjoja, sieniä ja kukkia
- oikeus onkia ja pilkkiä
- oikeus veneillä, uida ja peseytyä vesistössä sekä kulkea jäällä.

Oikeuksien käytössä on huomioitava:

- ei saa aiheuttaa haittaa tai häiriötä muille
- avotulta ei saa tehdä toisen maalle ilman pakottavaa syytä
- ei saa vahingoittaa puita ja pensaita
- ei saa leiriytyä lähelle toisten asuntoja
- kalastaminen ja metsästäminen vaativat asianmukaiset luvat.

Huom! Moottoriajoneuvoilla ajaminen (autot, moottorikelkat ym.) maastossa on kiellettyä ja vaatii maanomistajan luvan. Moottorikelkkailu on sallittua yleisesti vain jäällä ja merkityillä moottorikelkkareiteillä.

Lisätietoja www.ymparisto.fi/jokamiehenoikeudet.

6 Työskentely Suomessa

Edellä luvussa 3 on käsitelty työluvan hankkimista Suomessa. Venäläinen tarvitsee aina työntekijän tai elinkeinonharjoittajan oleskeluluvan, mikäli hän työskentelee Suomessa työntekijänä tai harjoittaa yritystoimintaa. Mikäli henkilö on palkansaajana, työnantaja maksaa palkan yleensä työntekijän pankkitilille pidättäen palkasta veron ja joitakin muita maksuja.

Työntekijän on haettava paikallisesta verotoimistosta verokortti, johon verotoimisto merkitsee suoritettavan palkan ja paikkakunnan mukaisen ennakonpidätysprosentin tai summan. Mitä korkeampaa palkkaa henkilö saa, sitä korkeampi on veron määrä. Verotus on Suomessa ansiotulojen perusteella progressiivista. Jos henkilö saa ns. pääomatuloa, esim. vuokraa tai osinkoja, on verotusprosentti aina sama eli pääomatulon verotusprosentti on 30 vuonna 2013. Yli 50 000 euron pääomatuloista vero on 32%.

Veron lisäksi palkasta vähennetään työntekijän eläkemaksuna 5,15 % tai 6,5 % yli 53-vuotiaiden osalta ja työttömyysvakuutusmaksuna 0,60 %. Nämä prosenttiluvut voivat vaihdella vuosittain.

Yrittäjien ja yritysten verotusta käsitellään erikseen luvussa 13.

6.1 Työsopimukset ja työehtosopimukset

Suomen työsopimuslain mukaisesti työsopimus on vapaa-
muotoinen sopimus, joka voidaan tehdä kirjallisesti, suullisesti tai sähköisesti. Jos työsopimus on tehty suullisesti, on työnantajan toimitettava työntekijälle selvitys työsuhteen keskeisistä ehdoista, jos työsuhte jatkuu yli kuukauden. Suositeltavaa on tehdä aina kirjallinen työsopimus ja laittaa siihen kaikki tärkeimmät ehdot.

Työsopimus voidaan tehdä toistaiseksi voimassa olevaksi, määräajaksi tai sekamuotoisesti. Määräaikaisen työsopimuksen tekemiseen vaaditaan perusteltu syy.

Työsopimuksen alussa voidaan sopia koeajasta, jonka enimmäispituus on neljä kuukautta.

Työsopimuksen irtisanominen

Työsopimuksen irtisanominen edellyttää asiallista ja painavaa syytä. Työnantajan on pääsäännön mukaan annettava varoitus ennen irtisanomista. Irtisanomisajoista voivat osapuolet sopia vapaasti joko työsopimuksessa tai työehtosopimuksella. Mikäli ajoista ei ole sovittu, ajat määräytyvät työsuhteen kestoajan perusteella. Työnantajan noudatettava aika vaihtelee kahdesta viikosta kuuteen kuukauteen ja työntekijän aika kahdesta viikosta yhteen kuukauteen.

Työehtosopimukset

Suomessa on useimmilla aloilla voimassa työehtosopimuksia, jotka määrittävät tarkemmin työsuhteen ehtoja ja palkkausta. Ehdoista neuvottelevat työnantajien ja työntekijöiden liitot. Näitä liittojen solmimia sopimuksia noudatetaan kaikkiin liittoihin kuuluvien kohdalla ja myös ulkopuolisten kohdalla, jos asianomaisen alan työehtosopimuksen piiriin kuuluu noin puolet koko alan työntekijöistä.

Liitot ovat sopineet vähimmäispalkoista, työajoista ym. Yleensä työntekijän on järkevää kuulua johonkin työntekijäliittoon, josta hän saa apua ja tietoa työsuhteensa ehdoista ja hänellä on mahdollisuus saada liiton kautta korvausta esimerkiksi jäädessään työttömäksi. Liitot perivät jäsenmaksuna pienen osuuden palkasta.

Loma-ajat, ylityöt, äitiyslomat ja muut työsuhteen ehdot määräytyvät samojen periaatteiden pohjalta kuin Venäjälläkin, vaikka pieniä eroja on tietysti olemassa.

Lisätiedot

Parhaiten lisätietoa saa työnantajien ja työntekijöiden liitoilta, työsuojelupiireiltä sekä työ- ja elinkeinoministeriöltä.

7 Elinkeinon harjoittaminen Suomessa

Peruseriaate: Suomessa saa jokainen henkilö harjoittaa laillista ja hyvän tavan mukaista elinkeinotoimintaa ilman lupia ja rajoituksia. Näitä henkilöitä ovat yksityiset ihmiset, joilla on asuinpaikka ETA-alueella, suomalaiset yritykset sekä Suomeen perustettu sivuliike (pääliike perustettu ja sen pääkonttori ETA-alueella). Tämän mukaisesti Suomessa asuva venäläinen yksityishenkilö voi vapaasti harjoittaa elinkeinoa täällä.

Jos kysymys on Venäjällä asuvasta henkilöstä, venäläisestä yrityksestä tai sen sivuliikkeestä, on niiden saatava lupa patentti- ja rekisterihallitukselta. Lupahakemus on vapaamuotoinen ja siihen on liitettävä selvitykset elinkeinotoiminnan laadusta, paikkakunnasta ja hakijasta. Lupa maksaa 120 euroa.

Luvan- tai ilmoituksenvaraiset elinkeinot

Joidenkin elinkeinojen harjoittamiseen vaaditaan erityinen lupa tai ilmoituksen tekeminen. Näiden elinkeinojen määrä muuttuu jatkuvasti ja samoin valvontaa suorittavat viranomaiset. Seuraavassa on mainittu joitakin lupaa tai ilmoitusta vaativia toimialoja.

Apteekkiliike	Fimean lupa
Alkoholin valmistus, tuonti ja vienti	Valviran lupa
Alkoholin anniskelu	Aluehallintoviraston lupa + kunnanvaltuuston suostumus
Alkoholin (enint. 4,7 promillea) myynti	Aluehallintoviraston lupa
Majoitus-, ravintola- ja kahvilaliikkeet	Ilmoitus poliisille + erilaiset tarkastukset
Yksityiset sosiaali- ja terveyspalvelut	Aluehallintoviraston tai Valviran lupa
Kiinteistön- ja asunnonvälitys	Ilmoitus aluehallintovirastolle + alan ammattitutkinto
Tieliikenteen tavara- ja henkilökuljetukset	ELY-keskuksen lupa
Vartiointiliikkeet	Poliisihallituksen turvallisuusalan lupa
Perintätoiminnan harjoittaminen	Etelä-Suomen aluehallintoviraston lupa

Huom! Yleensä luvat eivät siirry automaattisesti uudelle omistajalle vaan uusien yrittäjien on täytettävä samat edellytykset ja haettava uudet luvat tai tehtävä vaaditut ilmoitukset. Lupamenettely voi kestää joskus useita kuukausia ja se on otettava huomioon liiketoimintaa aloitettaessa. Lupamenettely vaatii myös ylimääräisiä kustannuksia. Suositeltavaa on käyttää asiantuntijan apua heti.

Lisätietoja

Lisätietoja saa elinkeinon harjoittamisesta mm. ELY-keskuksilta, työ- ja elinkeinoministeriöltä sekä aluehallintovirastoista.

8 Eri yritysmuodot Suomessa

Yritystoiminnan aloittamisessa ensimmäinen tärkeä kysymys on parhaan tilanteeseen sopivan yritysmuodon valitseminen. Suomessa tunnetaan yksityisliike eli yksityinen elinkeinonharjoittaja, henkilöyhtiöt (avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö), osuuskunta sekä osakeyhtiöt (yksityiset ja julkiset). Muina mahdollisuuksina etenkin ulkomaisen yrityksen kohdalla on sivuliikkeen perustaminen Suomeen. Seuraavassa käydään läpi olennaisimpia piirteitä eri yritysmuodoista. Myöhemmin seuraavassa luvussa käsitellään tarkemmin osakeyhtiön ja sivuliikkeen perustamista, koska ne ovat käytännössä ainoita todellisia vaihtoehtoja ulkomalaiselle, ainakin yritystoiminnan alkuvaiheessa.

Yksityinen elinkeinonharjoittaja (toiminimi)

Kun yritystoiminta perustuu suureksi osaksi yrittäjän omaan ammattitaitoon ilman, että tarvitaan ulkopuolisten apua, luontevin toimintatapa on toimia liikkeen- tai ammatinharjoittajana (esim. lääkärin, asianajajan, parturin). Tällöin liike-toiminta on suhteellisen pientä ja perustuu yrittäjän omaan työpanokseen. Liikevaihdon ja toiminnan laajentuessa tulee harkittavaksi muut vaihtoehdot lähinnä verotuksen vuoksi. ETA-alueen ulkopuolella asuva tarvitsee aina patentti- ja rekisterihallituksen poikkeusluvan liiketoiminnan harjoittamiseen yksityisyrittäjänä. Tätä lupaa ei käytännössä myönnetä mm. vastuukysymysten vuoksi. Liikkeenharjoittaja vastaa kaikella omaisuudellaan yritystoiminnastaan ja toiminnan harjoittajan on kyettävä osoittamaan, että hän selviytyy taloudellisesti vastuustaan.

Yksityisliike voidaan myöhemmin muuttaa toiseksi yritysmuodoksi ja Suomessa onkin yleistä, että liiketoiminta aloitetaan yksityisenä ja myöhemmin yhtiömuodoksi valitaan toiminnan kehittämisen myötä sopivampi vaihtoehto.

Avoim yhtiö

Jos liiketoiminnassa on mukana useita henkilöitä, jotka osallistuvat aktiivisesti yhtiön toimintaan työpanoksellaan, sopiva yhtiömuoto on avoin yhtiö. Tällöin edellytetään, että yhtiömiehet tuntevat hyvin toisensa ja voivat luottaa toistensa tekemisiin.

Yhtiön perustaminen vaatii vähintään kahta henkilöä, jotka voivat olla luonnollisia tai juridisia henkilöitä. Perustamisasiakirjana on yhtiösopimus, joka on syytä tehdä aina kirjallisesti. Yhtiösopimukseen on hyvä ottaa määräykset seuraavista asioista:

- yhtiön toiminimi
- kotipaikka
- toimiala
- yhtiömiehiä koskevat tiedot
- yhtiömiesten panokset
- toiminimen kirjoittaminen
- toimitusjohtaja
- yhtiökumppaneiden työnjako
- tilikausi ja tilintarkastus
- miten voitto ja tappio jaetaan
- irtisanomisaika
- miten yhtiösopimus voidaan muuttaa
- säännöt siltä varalta, että yhtiömiesto kuolee
- allekirjoitukset.

Yhtiösopimukseen voidaan ottaa myös muita asioita täysin vapaasti. Mikäli yhtiösopimuksessa ei ole määräyksiä tiettyjen asioiden osalta, noudatetaan asianomaista yhtiömuotoa koskevaa lakia, josta löytyy määräyksiä tiettyjen tilanteiden varalta.

Avoimen yhtiön yhtiömiesten tulee olla ETA-alueella asuvia. Muutoin yhtiömiesto tarvitsee patentti- ja rekisterihallituksen luvan. Mikäli avoimella yhtiöllä ei ole ketään Suomessa asuvaa toiminimen kirjoittajaa, on yhtiöllä oltava Suomessa asuva edustaja.

Yhtiön perustaminen ei vaadi välttämättä rahallisia panoksia, vaan yhtiömiehet voivat osallistua toimintaan työpanoksillaan. Yhtiömiehet vastaavat yhtiön velvoitteista yhtiön omaisuuden lisäksi myös henkilökohtaisella omaisuudella. Tämän ja verotusasioiden vuoksi valitaankin mieluummin yhtiömuodoksi osakeyhtiö, jolloin henkilökohtainen vastuu jää pois.

Kommandiittiyhtiö

Tämä yhtiö muistuttaa suuresti avointa yhtiötä. Suurin ero on siinä, että kommandiittiyhtiössä on oltava vähintään yksi vastuunalainen yhtiömiesto ja lisäksi yksi tai useampi äänettömän yhtiömiesto, ns. kommanditaari. Vastuunalaiset yhtiömiehet vastaavat yhtiön velvoitteista myös henkilökohtaisella omaisuudella. Äänettömät yhtiömiehet sen sijaan sijoittavat yhtiöön varoja ja heidän vastuunsa rajoittuu heidän sijoittamaansa panokseen.

Yhtiösopimus sisältää samoja määräyksiä kuin avoimen yhtiön osalta kuitenkin niin, että äänettömien yhtiömiesten panosten arvo on määritettävä rahana ja sopimukseen on otettava määräykset äänettömän yhtiömiehen voitto-osuuden laskemisesta ja osuuden siirtämisestä.

Yhtiöpanokset voivat olla myös muuta kuin rahaa eikä niiden vähimmäismäärää ole säädetty laissa. Vastuunalaisen yhtiömiehen, joka asuu ETA-alueen ulkopuolella, on haettava poikkeuslupa patentti- ja rekisterihallitukselta ryhtyessään yhtiömieheksi.

Osuuskunta

Osuuskunta on yhteisö, jonka jäsenmäärää eikä osuuspääomaa ole ennalta määrätty. Osuuskunnan voi perustaa vähintään kolme luonnollista henkilöä tai yhteisöä. Perustajien on tultava osuuskunnan jäseniksi.

Osuuskunnan tarkoituksena on yleensä jäsenten taloudenpidon tai elinkeinon tukemiseksi harjoittaa taloudellista toimintaa siten, että jäsenet käyttävät hyväkseen osuuskun-

nan tarjoamia palveluita. Osuuskunnan jäsenet eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa osuuskunnan velvoitteista.

Osaakeyhtiöt

Suomessa tunnetaan yksityinen osakeyhtiö (OY) ja julkinen osakeyhtiö (OYJ).

Yksityisen osakeyhtiön osakepääoman vähimmäismäärä on 2.500 euroa ja julkisen 80.000 euroa. Yksityisen osakeyhtiön osakkeita ei voi saattaa julkisen kaupankäynnin kohteeksi. Muita eroja on mm. hallituksen ja tilintarkastajan toimikausissa, tilintarkastajan pätevyysvaatimuksissa ja perustamisen jälkeen tehtyjen tiettyjen hankintojen hyväksymisessä ja erityisten etujen kirjaamisessa. Käytännön kannalta erot ovat hyvin vähäisiä. Osakeyhtiöitä koskevia säännöksiä käsitellään tarkemmin yhtiön perustamismenettelyä käsiteltäessä.

Sivuliike (filiaali)

Yhtenä toimintamuotona on perustaa Suomeen ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliike, jolla tarkoitetaan esimerkiksi venäläisen yhtiön osaa, joka harjoittaa Suomessa Venäjällä sijaitsevasta kiinteästä toimipaikasta käsin jatkuvaa liike- tai ammattitoimintaa ulkomaisen yhtiön nimiin ja lukuun. Tällaisen sivuliikkeen toiminimestä tulee ilmetä sen oikeudellinen luonne. Lisäys on yleensä pääliikkeen nimen jälkeen "sivuliike Suomessa" (esim. OOO Russia, sivuliike Suomessa).

Sivuliikkeen perustamista käsitellään tarkemmin yhtiön perustamismenettelyn jälkeen.

Huom! Edustusto on Suomessa mahdollinen vain vakuutusyhtiön ja pankin kohdalla.

Lisätiedot

Lisätietoja eri yritysmuodoista on saatavissa asianomaisia yrityksiä koskevasta lainsäädännöstä (osakeyhtiölaki ja laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöistä, osuuskuntalaki) sekä alan kirjallisuudesta. Myös ELY-keskuksista, patentti- ja rekisterihallitukselta ja yrityspalveluyhteisöiltä on saatavissa yksityiskohtaisempaa tietoa.

Joonas Kojo

9 Yrityksen perustaminen Suomeen

Seuraavaksi käsitellään yrityksen perustamisen eri vaiheita Suomessa. Lähtökohtana on osakeyhtiön perustaminen, koska se on selvästi yleisin vaihtoehto niin venäläisten kuin muidenkin ulkomaisten yritysten ja henkilöiden kohdalla. Aluksi on esitetty perustamismenettelystä kaaviokuva eri vaiheineen ja sen jälkeen käsitelty kutakin vaihetta tarkemmin. Viimeisenä on käsitelty sivuliikkeen perustamista Suomeen.

9.1 Liiketoiminnan suunnittelu

Liiketoimintaa aloitettaessa on tärkeätä laatia ainakin alustava liiketoimintasuunnitelma, josta tulisi käydä ilmi liikeidea, kustannusarvio, investointisuunnitelma, vuosittainen liikevaihto ym. Erityisesti rahoittajat ja lupia myöntävät viranomaiset vaativat yrityksiltä näitä suunnitelmia ja mahdollisia muitakin selvityksiä. Paikalliset ELY-keskukset ja elinkeinoyhtiöt avustavat yrittäjiä liiketoiminnan suunnittelussa.

9.2 Rahoituksen järjestäminen

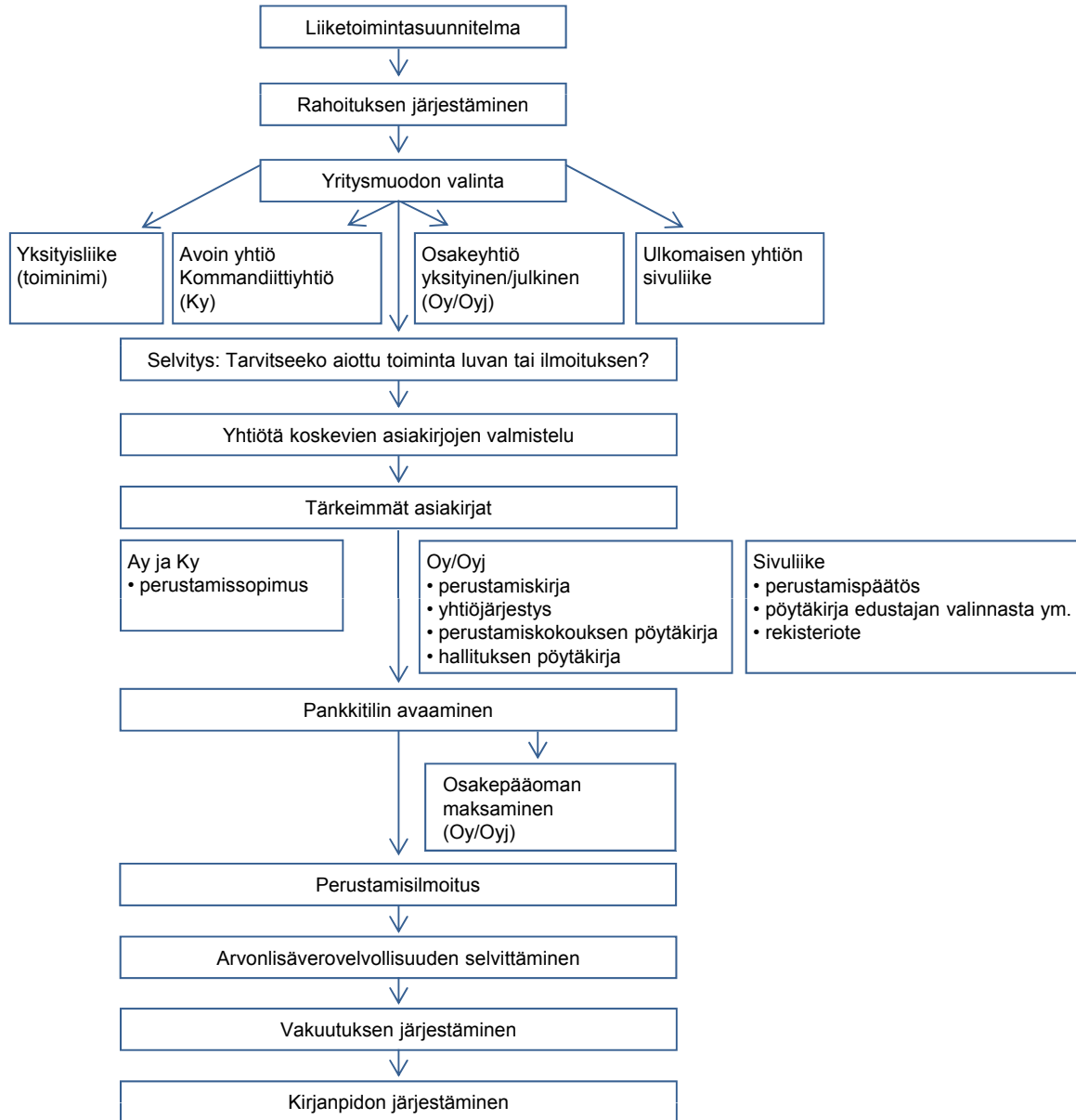
Yleensä yritystoiminnan harjoittajilta edellytetään omaa rahoituspanosta yritystoimintaa aloitettaessa tai toimintaa kehitettäessä. Pankeilta ja muilta rahoituslaitoksilta on mahdollisuus saada lainaa, mikäli yrittäjällä on riittävät vakuudet. Venäläisillä henkilöillä ja yrityksillä on myös mahdollisuus saada lainaa tai avustuksia kuten suomalaisilla, mutta käytännössä pankit suhtautuvat kriittisemmin kaikkiin ulkomaisiin yrittäjiin, ellei heillä ole aiempia myönteisiä suhteita näihin yrityksiin.

Koska Suomessa monet kunnat haluavat saada uusia yrittäjiä kuntaansa, kannattaa selvittää, olisiko yrityksellä mahdollisuuksia saada edullista toimitilaa tai vastaavaa kunnan alueelta. Parhaiten tämä selviää, kun ottaa yhteyttä kunnan asianomaiseen viranomaiseen.

Finnveran lähimmän aluekonttorin kautta kannattaa selvittää, onko yrityksen mahdollista saada rahoitusta yritystoiminnan aloittamiseen Suomessa. Finnveran tarjoamia rahoitusmuotoja ovat mm. pienlainat ja –takaukset, investointi- ja käyttöpääomalinat, yrittäjälainat sekä Finnveratakaus. Normaali luottoaika on 3–8 vuotta.

Finnvera on Suomen valtion omistama erityisrahoitusyhtiö, joka täydentää yksityisen sektorin eli pankkien tarjoamia rahoituspalveluja. Finnveran edustusto Pietarissa toimii osana Team Finland -organisaatiota Pietarin Suomi-talolla. Team Finland edistää osaltaan myös ulkomaisia investoin-

Yrityksen perustamisvaiheet Suomessa

teja Suomeen. Muita Team Finland organisaatioita ovat mm. Finpro ja Tekes.

Myös ELY-keskusten kautta on mahdollisuus saada mm. investointi- ja kehittämistukea, jonka määrä vaihtelee alueesta ja hankkeesta riippuen 10–50 prosentin välillä hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Myös useita muita avustus- ja rahoitusmahdollisuuksia on tarjolla ELY-keskusten kautta. Hakemuksia varten tarvitaan hyvät ja toteuttamiskelpoiset suunnitelmat ja hakemukset on jätettävä ennen hankkeiden käynnistämistä ja hankintojen suorittamista.

Lisätiedot

Lisätietoa erilaisista tuki-, avustus- ja rahoitusmahdollisuuksista saa ELY-keskuksilta (esim. www.ely-keskus.fi/ kaakkois-suomi) ja Finnveralta (www.finnvera.fi) ja sen aluekonttoreilta.

9.3 Yritysmuodon valinnasta

Aiemmin on käsitelty eri yritysmuotojen peruspiirteitä. Ratkaisevina kriteereinä ovat yleensä yhtiökumppaneiden lukumäärä ja panokset, pääoman tarve, yrityksen koko ja liikevaihto sekä mikä on eri yritysten verotuskohtelu. Pääsääntönä voidaan todeta, että mitä suurempi liikevaihto yrityksellä on ja mitä suuremmat ovat vastuut ja toiminnan laajuus, sitä helpommin päädytään osakeyhtiöön. Suomessa ei tunneta rajoitetun vastuun yhtiötä kuten Venäjällä. Venäläisten ja ulkomaisten henkilöiden ja yritysten yleisin ja riskittömin vaihtoehto on osakeyhtiö.

9.4 Osakeyhtiön perustaminen

Osakeyhtiön voi perustaa yksi tai useampi luonnollinen henkilö tai yritys. Nykyisen lain mukaan yhtiön perustajan asuinpaikalla tai kansalaisuudella ei ole merkitystä. Osakeyhtiön perustajana tai perustajina voivat olla siis venäläiset yksityishenkilöt tai yritykset.

Osakeyhtiön voi perustaa myös sähköisesti YTJ:n asiointipalvelussa, mikäli kirjautuvalla henkilöllä (esim. asiamies) on suomalainen henkilötunnus sekä verkko-pankkitunnukset. Yhtiölle laaditaan tällöin vakiomuotoinen yhtiöjärjestys.

9.4.1 Perustamissopimus

Osakeyhtiön perustamisesta laaditaan kirjallinen perustamissopimus, joka on päivistävä ja kaikkien osakkeenomistajien allekirjoitettava.

Perustamissopimuksessa on aina mainittava seuraavat asiat:

1. Sopimuksen päivämäärä
2. Kaikki osakkeenomistajat ja kunkin merkitsemät osakkeet
3. Osakkeesta yhtiölle maksettava määrä (merkintä-hinta)
4. Osakkeen maksuaika
5. Yhtiön hallituksen jäsenet
6. Yhtiön tilintarkastajat (tarvittaessa).

Perustamissopimukseen voidaan sisällyttää yhtiöjärjestys tai yleensä laaditaan perustamissopimuksen liitteeksi erillinen yhtiöjärjestys. Tilikaudesta on määrättävä joko perustamissopimuksessa tai yhtiöjärjestyksessä.

9.4.2 Yhtiöjärjestyksen laatiminen

Toisin kuin Venäjällä, osakeyhtiöiden yhtiöjärjestykset ovat yleensä lyhyitä ja sisältävät vain pakolliset osakeyhtiölain määräämät kohdat. Uusin osakeyhtiölaki vuodelta 2006 (1.9.2006) on entisestään vähentänyt pakollisia määräyksiä. Mikään ei tietysti estä laajemman yhtiöjärjestyksen käyttämistä, mutta yleensä asioista sovitaan Suomessa osakkaiden välisellä erityisellä osakassopimuksella, jota käsitellään myöhemmin kohdassa 9.4.3.

Yhtiöjärjestyksen tulee lain mukaan sisältää ainakin seuraavaa:

- yhtiön toiminimi
- kotipaikka (kunta Suomessa) toimiala.

Mikäli yhtiö käyttää toiminimeään kaksi- tai useampikielisenä, toiminimen jokainen ilmaisu on mainittava yhtiöjärjestyksessä. Muut asiat käyvät ilmi joko perustamissopimuksesta tai suoraan laista.

Yhtiön toiminimen valinta saattaa osoittautua hankalaksi, koska toiminimen on erottauduttava selvästi aiemmin rekisteröidyistä nimistä eikä se saa olla liian yleinen. Yleensä muutaman kirjaimen lisääminen nimen eteen helpottaa nimen hyväksymistä esim. PTK Fundament Oy. Nimeä valittaessa on hyvä valita muutamia vaihtoehtoja ja tutkia itse nimen soveltuvuutta etukäteen (esim. www.ytj.fi).

Vasta rekisteröimisen yhteydessä selviää, voidaanko valittu toiminimi hyväksyä. Perustamisilmoituksessa voi antaa kolme nimivaihtoehtoa. Tällöin kaupparekisteri ilmoittaa muutaman päivän kuluttua, jos mikään vaihtoehtoista ei ole hyväksyttävä.

Toimialan suhteen on järkevää valita laaja toimiala varsinakin, jos on odotettavissa, että yhtiön toimiala muuttuu tai laajentuu myöhemmin. Tällöin yhtiöjärjestyksestä ei tarvitse muuttaa ja maksaa muutoksesta perittävää rekisteröintimaksua.

Hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä vähintään yhdellä on oltava asuinpaikka ETA-alueella. Hallituksen jäsenen

kansalaisuudella ei ole merkitystä, jos hän asuu ETA-alueella. Hallituksen jäseneksi käy myös esim. Suomessa asuva venäläinen. Mikäli yritykselle ei löydy yhtään hallituksen jäsentä, joka asuu ETA-alueella, ei yritystä voida rekisteröidä.

PRH:n poikkeuslupahakemus (hallituksen jäsenet ja varajäsenet, toimitusjohtaja)

Lupahakemuksesta tulee selvitä:

- hakijan henkilötiedot, kansalaisuus, asuinpaikka / -valtio
- mitä lupaa haetaan
- mihin yritykseen lupahakemus liittyy (nimi / Y-tunnus)
- perustelut
- hakijan / asiamiehen yhteystiedot.

Hakemuksen liitteinä on oltava oikeaksi todistetut jäljennökset

- perustamissopimuksesta
- yhtiöjärjestyksestä
- hallituksen pöytäkirjasta (lupa toimia johtajan tehtävässä)
- hakijan passista.

Jos myös toimitusjohtaja on venäläinen, joka ei asu ETA-alueella, on haettava edellä mainittu lupa ja esitettävä samat asiakirjat. Luvan käsittely kestää muutaman viikon ja maksaa 120 euroa/lupa, lisäksi peritään päätöksen postituksesta toimituskuluja 12 euroa. Eri lupia voidaan hakea samalla hakemuksella, mutta maksut peritään jokaisesta luvasta erikseen. Maksut peritään jälkikäteen postiennakolla. Lupaa hakiessa on syytä käyttää asiantuntijan apua.

Poikkeuslupa kannattaa hakea ensin ja vasta sen jälkeen hakea rekisteröintiä. Lupa haetaan Patentti- ja rekisterihallitukselta (PRH).

9.4.3 Osakassopimuksesta

Suomessa on tavallista, että jos osakeyhtiössä on useampia henkilöitä, heidän välillään tehdään yhtiöjärjestystä täydentävä osakassopimus. Se sitoo siihen osallistuneita, mutta se ei saa olla ristiriidassa yhtiöjärjestyksen kanssa. Osakassopimuksista ei ole olemassa mitään erityistä lainsäädäntöä.

Osakassopimuksessa sovitaan usein mm. seuraavista asioista:

- vallankäytöstä yhtiössä
- tehtävien jaosta ja työvelvoitteista
- osakspiirin rajoittamisesta
- yhtiön toimintojen organisoinnista
- yrityksen rahoituksesta ja investoinneista
- osakkaan suhteesta yhtiöön, osakkeiden myymisestä
- mahdollisista sanktioista.

Huom! Osakassopimus ei ole pakollinen, mutta se on suositeltava etenkin muutaman henkilön tai yrityksen muodostamissa yhtiöissä. Sopimusta ei tarvitse eikä yleensä esitetä ulkopuolisille.

9.4.4 Pankkitilin avaaminen

Yritystä perustettaessa ja sen asiakirjoja laadittaessa tulee yhtenä kysymyksenä esiin yrityksen pankkitilin avaaminen. Viimeistään pankkitili tulee avata ennen yrityksen rekisteröintiä, koska osakepääoma on maksettava yrityksen tilille. Pankkitiliä voidaan tarvita myös muita valmistavia toimia varten. Pankin voi yritys vapaasti valita, pääasia on, että maksut ja muut pankkiasiat sujuvat joustavasti ja nopeasti. Pankin veloitukset vaihtelevat jonkin verran ja yksityiskohdista saa parhaiten tietoa itse pankista.

Yrityksen (Suomeen perustetun) pankkitilin avaaminen sujuu yleensä nopeasti ilman suurempia vaikeuksia, mikäli kaikki vaadittavat asiakirjat ovat kunnossa.

Suomalainen yritys

Suomeen perustetulta osakeyhtiöltä vaaditaan yleensä seuraavat asiakirjat:

- kaupparekisteriote tai jäljennökset yhtiön perustamisasiakirjoista (jos ei vielä rekisteröity)
- yhtiöjärjestys
- hallituksen pöytäkirja, josta ilmenee päätös tilin avaamisesta ko. pankkiin + tilin käyttöön oikeutetut henkilöt.

Ulkomainen yritys

Jos esim. venäläinen yritys haluaa avata tilin Suomeen, vaaditaan siltä seuraavia asiakirjoja ja todistuksia:

- kaupparekisteriote
- yhtiöjärjestys
- hallituksen päätös tilin avaamisesta ja käyttöoikeudesta
- valokopiot tilinkäyttäjien passeista
- suomalaisen yrityksen suosituskirje
- arvio tilinkäytön volyyymista
- todistus varojen alkuperästä
- ulkomaiset pankkiyhteydet
- mahdollinen liiketoimintasuunnitelma.

Huom! Asiakirjat on esitettävä suomen, ruotsin tai englannin kielellä. Pankki käyttää aina tapauskohtaista harkintaa pyytäessään asiakirjaselvityksiä.

9.4.5 Osakkeiden merkintä ja maksaminen

Perustamissopimuksen allekirjoituksella osakkeenomistaja merkitsee perustamissopimuksesta ilmenevän määrän osakkeita. Merkintää ei voi peruuttaa sen jälkeen kun kaikki osakkeet on merkitty, ellei toisin ole sovittu. Osakkeiden lukumäärä voidaan valita vapaasti ja on mahdollista, että

osakkeita on vain yksi kappale. Osakkeiden tulee olla samansuuruisia, mutta ne voivat poiketa muilta osiltaan toisistaan, esim. äänimäärän suhteen, mikäli yhtiöjärjestyksessä on niin määrätty.

Osakepääoma voidaan myös maksaa muuna omaisuutena kuin rahana eli ns. apporttina. Tästä on kuitenkin otettava määräykset perustamissopimukseen. Apporttiomaisuudella tarkoitetaan omaisuutta, jolla on yhtiölle taloudellista arvoa, esim. tuotannossa käytettävät koneet ja laitteet.

Osakkeista maksettava määrä on kokonaan (vrt. Venäjällä puolet) oltava yhtiön omistuksessa ja hallinnassa ennen kuin yhtiö merkitään rekisteröitäväksi. Rahana maksettava määrä on maksettava yhtiön pankkitilille perustamissopimuksessa määrättyä aikana. Yksityisen osakeyhtiön minimiosakepääoma on 2500 euroa.

9.4.6 Osakeyhtiön rekisteröinti

Osakeyhtiön on ennen toiminnan alkamista tehtävä perustamisilmoitus patentti- ja rekisterihallitukseen, joka ylläpitää koko maata koskevaa kaupparekisteriä. Perustamisilmoituksen voi toimittaa myös paikalliseen maistraattiin tai ELY-keskukseen tai suoraan postitse osoitteeseen PRH-VERO-HALLINTO, Yritystietojärjestelmä, PL 2000, 00231 Helsinki.

Tällä perustamisilmoituksella hoidetaan samalla myös muut viranomaisilmoitukset (verottaja, työnantajarekisteri, ennakkoperintärekisteri ja ilmoittautuminen arvonnäköverovelvolliseksi) eli yleensä muita ilmoituksia ei tarvita.

Perustamisilmoitus tehdään erityiselle valmiille kaavakkeelle ja siihen merkitään mm. seuraavat tiedot:

- yrityksen toiminimi
- mahdolliset rinnakkaistoiminimet tai aputoiminimet
- yhteystiedot
- mihin eri rekistereihin yritys ilmoittautuu
- päätoimiala
- arvonnäköverotusta koskevat tiedot

- palkanmaksua koskevat tiedot
- ennakkoveron määräämistä koskevat tiedot
- tilikausi
- yhteyshenkilö
- edustajan tiedot
- päiväys ja allekirjoitus.

Ilmoituksen liitteinä on oltava ainakin seuraavat asiakirjat

- täytetty liitelomake 1 alkuperäisenä
- perustamissopimus alkuperäisenä
- yhtiöjärjestys
- hallituksen kokouksen pöytäkirja (tarvittaessa)
- passikopio (ulkomaalaisesta)
- rekisteriote ulkomaisesta yrityksestä.

Liitelomake on myös valmiiksi painettu lomake, johon merkitään mm. yhtiön hallitus ja heidän henkilötietonsa, toimitusjohtaja ja tilintarkastajat (jos valittu), toiminimen kirjoitusoikeudet ja hallituksen vakuutus, että perustaminen on suoritettu laillisesti ja osakkeet on maksettu. Lisäksi lomakkeeseen tulee tilintarkastajan todistus osakkeiden maksamisesta tai muu selvitys (jos tilintarkastajia ei ole valittu).

Ilmoituksen määräaika ja käsittely

Perustamisilmoitus on toimitettava patentti- ja rekisterihallitukselle viimeistään kolmen kuukauden kuluessa perustamissopimuksen allekirjoittamisesta. Muussa tapauksessa perustaminen raukeaa. Käsittelyaika on viime aikoina nopeutunut ja riippuu useasti kaupparekisterin työtilanteesta. Käsittely voi kestää muutamasta päivästä useampiin viikkoihin. Mikäli ilmoituksessa on puutteita, pyytävät viranomaiset lisäselvityksiä ja asian käsittely viivästyy. Suositeltavaa on hoitaa ilmoitus ja sen liitteet kunnollisesti heti ja käyttää tarvittaessa asiantuntijan apua.

Käsittelymaksut ja muut maksut

Perustamisilmoitus maksaa osakeyhtiön kohdalla 380 euroa, ja aputoiminimen kohdalla 95 euroa. Maksu on suoritettava ennen ilmoituksen tekoa ja siitä on esitettävä selvitys ilmoituksen yhteydessä. Avoimen ja kommandiitti-yhtiön kohdalla maksu on 225 euroa ja yksityisen elinkeino-harjoittajan kohdalla 105 euroa. Maksu on myös 380 euroa, jos osakeyhtiön yhtiöjärjestystä muutetaan. Muut muutokset (esim. hallituksen jäsen vaihtuu) maksavat 85 euroa. Kaupparekisteristä on saatavissa myös tietoja yrityksestä (esim. ote kaupparekisteristä), joiden hinta vaihtelee muutamasta eurosta aina satoihin euroihin tiedon laajuudesta riippuen.

Huom! Yrityksen perustaminen ja siihen liittyvien asiakirjojen laatiminen on melko monimutkainen prosessi ainakin kokemattomalle ja venäläisten on syytä käyttää siihen erikoistuneiden yritysten palveluita. Palveluhinnat määräytyvät yleensä tehtävään kuluvaan ajan perusteella.

9.5 Valmiin yrityksen ostaminen

Mikäli venäläiset yksityishenkilöt tai yritykset haluavat aloittaa toimintansa heti, on mahdollista ostaa valmis osakeyhtiö, joka on virallisesti rekisteröity ja sillä on oma yhteisötunnus. Tällöin on kuitenkin muistettava, että yhtiön hallitukselta ja toimitusjohtajalta edellytetään samoja vaatimuksia kuin mitä on edellä kerrottu yrityksen perustamisen yhteydessä. Valmiita yhtiöitä voi ostaa niihin erikoistuneilta yrityksiltä tai muilta, jotka ovat perustaneet yhtiön vastaisen varalle.

Edelleen on mahdollista ostaa jo toimiva yhtiö tai sen liiketoiminta. Hinta määräytyy yhtiön todellisen arvon mukaan. Yrityskaupoissa on syytä turvautua sellaisen asiantuntijan apuun, joka pystyy analysoimaan ostettavan yrityksen arvon ja vastuut.

Huom! Yrityskaupoissa on huomioitava mm. seuraavaa:

- tehtävä taloudellinen ja juridinen due diligence
- tarkistettava kaikki yhtiön asiakirjat ja vastuut
- käytettävä asiantuntijaa
- hankittava verottajalta selvitys mahdollisista verovelosta
- kaupan huolellinen valmistelu
- kauppakirjan ehdot sovittava tarkasti.

9.6 Sivuliikkeen perustaminen

Toisena käytettynä toimintatapana ulkomaisilla yrityksillä on perustaa Suomeen sivuliike eli filiaali. Suomessa ei tunneta edustustoa yrityksen toimintamuotona kuten Venäjällä. Sivuliike toimii pääliikkeen vastuulla ja on epäitsenäinen juridinen henkilö. Sivuliike maksaa Suomessa syntyneestä liikelustosta veroa kuten muutkin yhtiöt.

Sivuliikkeen perustamisesta on aina tehtävä perustamisilmoitus kaupparekisteriin ennen toiminnan aloittamista. Mikäli kysymys on venäläisen tai muun ETA-alueen ulkopuolella olevan yrityksen sivuliikkeestä, tulee sen hakea lupaa elinkeinon harjoittamiseen patentti- ja rekisterihallitukselta ennen perustamisilmoituksen tekemistä.

Sivuliikkeen lupahakemus (vapaamuotoinen)

1. Hakijayhteisön nimi, kotipaikka ja valtio jossa kotipaikka sijaitsee
2. Mitä lupaa haetaan (sivuliikkeen perustaminen)
3. Mihin sivuliikkeen lupahakemus perustuu (toiminimi, Y- tunnus)
4. Perustelu luvan tarpeellisuudelle
5. Hakijan / asiamiehen postiosoite ja yhteystiedot.

Hakemuksen allekirjoittaa hakijayhteisön edustamiseen oikeutettu henkilö tai hänen valtuuttamansa henkilö (alkuperäinen valtakirja liitteeksi).

Lupahakemuksen liitteet:

- Oikeaksi todistettu ote rekisteristä, johon ulkomainen yhteisö on merkitty
- Oikeaksi todistettu jäljennös yhtiöjärjestyksestä
- Suomen- tai ruotsinkielinen käännös hakemukseen liitteenä olevista vieraskielisistä asiakirjoista.

Hakemusmaksu on 120 euroa ja toimitus- ja laskutuslisä 12 euroa. Perustamisilmoitus tehdään valmiille lomakkeelle (Y1), jonka lisäksi on täytettävä sivuliikettä koskeva liitelo-make (3).

Perustamisilmoitusta varten tarvitaan seuraavat tiedot:

- sivuliikkeen toiminimi, esim. ABC Deporta Ltd., Suomen sivuliike
- sivuliikkeen postiosoite
- toiminnan laatu
- rekisteri, johon sivuliikkeen perustaja kuluu kotimaassaan ja rekisterinumero
- elinkeinonharjoittajan toiminimi ja oikeudellinen muoto
- toiminimen kirjoittajan henkilötiedot
- selvitys oikeudesta edustaa perustajayhtiötä (esim. hallitus tai vastaava) ja edustajien henkilötiedot; miten toiminimi kirjoitetaan
- sivuliikkeen Suomessa oleva edustaja henkilötietoineen.

Tarvittavat asiakirjat

Seuraavat asiakirjat on toimitettava ilmoituksen liitteeksi:

- selvitys sivuliikkeen perustamisesta (esim. hallituksen pöytäkirja)
- selvitys edustajan asettamisesta (esim. hallituksen pöytäkirja)
- selvitys elinkeinonharjoittajan lakisääteisenä toimielimenä tai tällaisen elimen jäsenenä edustamiseen kelpoisesta henkilöstä, sekä toiminimen kirjoittamisoikeuden antamisesta sekä siitä, miten toiminimi kirjoitetaan
- ote rekisteristä johon ulkomaalainen elinkeinonharjoittaja on merkitty kotimaassaan
- yrityksen rekisteriote oikeaksi todistettuna jäljennöksenä
- jäljennös tai käännös yrityksen yhtiöjärjestyksestä, säännöistä, perustamiskirjasta ja muista vastaavista asiakirjoista
- jos sivuliikkeen perustaa ETA-alueen ulkopuolinen yhteisö, tarvitaan liitteeksi oikeaksi todistettu jäljennös PRH:n lupapäätöksestä.

Jos asiakirjat ovat vieraskielisiä, on ne käännettävä joko suomeksi tai ruotsiksi.

Huom! Tämä lisää usein kuluja, koska ulkomaisten yhtiöiden yhtiöjärjestykset (esim. Venäjän) ovat usein 20–40-sivuisia. Ilmoitus liitteineen on toimitettava paikalliseen maistraattiin tai ELY-keskukseen tai suoraan ositteeseen PRH-VEROHALLINTO, Yritystietojärjestelmä, PL 2000, 00231 HELSINKI.

Käsittelyaika ja maksut

Käsittelyaika on normaalisti 2–3 viikkoa kaupparekisterin työtilanteesta riippuen. Ilmoitus maksaa 380 euroa. Lisäksi tulevat kysymykseen asiakirjojen laadinnasta ja käännöksistä johtuvat kulut.

10 Arvonlisäverovelvollisuus

Suomessa on yleinen arvonlisäverokanta 24 prosenttia. Joidenkin tavaroiden ja palveluiden myynti on verotettu 14 %:n mukaan (elintarvikkeet) ja jotkut 10 %:n mukaan (mm. majoituspalvelut ja kirjojen myynti).

Vähäinen liiketoiminta on jätetty arvonlisäverotuksen ulkopuolelle. Myyjä ei ole verovelvollinen, jos yrityksen liikevaihto on enintään 8.500 euroa kalenterivuodessa. Liiketoiminnan harjoittajan on itse etukäteen arvioitava, onko myynti yli mainitun määrän. Mikäli hän arvioi määrän ylittyvän, hän tekee siitä merkinnän perustamisilmoitukseen ja sen perusteella verovirasto toimittaa hänelle ohjeet veron suorittamisesta ja valmiiksi täytetyt ilmoitukset. Verovelvollisen on tehtävä kuukausittain veroilmoitus arvonlisäveroista ja oma-aloitteisesti maksettava verot verovirastoon. Tämän asian hoitamisen voi tietysti siirtää yrityksen kirjanpitoa hoitavalle henkilölle tai yritykselle.

Huom! Jos yrittäjä tai yritys on arvioinut myyntinsä jäävän alle 8.500 euron, mutta raja ylittyykin, on hänen suoritettava vero koko kalenterivuoden myynnistä ja tehtävä ilmoitus verottajalle.

Lisätiedot

Arvonlisäveroasioista saa parhaiten tietoa verovirastoilta ja paikallisilta verotoimistoilta.

11 Vakuutusmaksujen järjestäminen

Suomessa tunnetaan monia pakollisia vakuutuksia, jotka yrityksen on otettava eläke- työttömyys- ja sosiaaliturvan rahoittamiseksi. Myös itsenäisen yrittäjän on maksettava vakuutusmaksut, jos työtulo ylittää n. 7.300 euron rajan vuodessa.

Seuraavassa on esitetty yleisimmät pakolliset sosiaalivakuutusmaksut. Maksuihin voi tulla aika ajoin pieniä muutoksia. Jäljempänä olevat maksut perustuvat vuoden 2013 tilanteeseen.

Maksun aihe	Työnantajan osuus	Työntekijän osuus
Eläkevakuutusmaksu	v. 2013 23,4%	5,15–6,5 %
Sosiaaliturvamaksu	2,04 %	–
Työtapaturmavakuutus	toimialakohtainen (0,3–8 %)	–
Työttömyysvakuutus	0,8–3,2 %	0,6 %
Sairausvakuutusmaksu		2,04 %
YEL-maksu	Alle 53 vuotiaat	22,5 %
	Yli 53 vuotiaat	23,85 %
(Huom: Aloittavan yrityksen alennukset!)		

Vapaaehtoiset vakuutukset

Yrityksen on syytä selvittää vakuutusyhtiönsä kautta myös yritysvakuutukset sekä mahdolliset vapaaehtoiset vakuutukset. Yritysvakuutukset turvaavat yrityksen toiminnan vahinkojen sattuessa. Yleisimpiä ovat yrityksen vastuuvakuutus, yrityksen omaisuuden vakuuttaminen, toiminnan keskeytysvakuutukset, autovakuutukset ym. Vakuutuksista kannattaa pyytää aina tarjoukset useimmilta vakuutusyhtiöltä ja kilpailuttaa niitä myös myöhemmin.

Lisätiedot

Kaikista vakuutuksista saa tietoja eri vakuutusyhtiöiltä. Suomessa vakuuttaminen on huomattavasti yleisempää kuin Venäjällä.

12 Yritysten kirjanpito ja verotus

12.1 Kirjanpidosta

Yksityisliikkeen ja yhtiön ensimmäisiä tehtäviä on huolehtiminen kirjanpidosta.

Ammatinharjoittajalle (esim. lääkäri) on kirjanpidon hoitaminen helpompaa; hänen tulee pitää maksuperusteista yhdenkertaista kirjanpitoa. Sillä tarkoitetaan, että tulot ja menot kirjataan kirjanpitoon silloin, kun tulo saadaan tai meno maksetaan.

Yhtiöiden on pidettävä kahdenkertaista suoriteperusteista kirjanpitoa. Se tarkoittaa, että kirjaukset tehdään silloin, kun tuotannontekijä luovutetaan tai vastaanotetaan. Maksu ei tällöin määrää kirjausajankohtaa.

Yhtiöiden tilikautena on normaalisti kalenterivuosi, mutta yhtiö voi vapaasti valita muunkin vuoden pituisen ajan (esim. 1.3.–28.2). Toimintaa aloitettaessa tai lopetettaessa tilikausi voi olla lyhyempi tai pidempi, kuitenkin korkeintaan 18 kuukautta.

Yhtiöiden on Suomessa laadittava tilinpäätös neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Tilinpäätös sisältää tuloslaskelman ja taseen, liitetiedot sekä toimintakertomuksen. Tilinpäätöksen allekirjoittaa yhtiön hallitus ja toimitusjohtaja.

Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön kohdalla allekirjoittajina ovat vastuunalaiset yhtiömiehet.

Yhtiön hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat siitä, että yrityksen kirjanpito on järjestetty ja hoidettu. Pienissä yhti-

öissä voi yrittäjät itse pitää kirjanpitoa, mutta jos liiketapah-
tumia on runsaasti, on suositeltavaa käyttää ulkopuolista
tilitoimistoa tai omaa tutkinnon suorittanutta kirjanpitäjää.
Kirjanpito Suomessa on huomattavasti yksinkertaisempaa
kuin Venäjällä. Silti myös Suomessa kirjanpitäjän on oltava
kokenut ja ammattitaitoinen.

12.2 Tilintarkastus

Yhtiöiden on yleensä valittava tilintarkastaja(t), jotka tarkas-
tavat yhtiön tilit vähintään kerran vuodessa. Aikaisemmin
kaikilla yhtiöillä tilintarkastus oli pakollista.

Uuden lain mukaan tilintarkastaja voidaan jättää valit-
sematta, jos päättynyt tilikausi sekä sitä edeltävä tilikausi
täyttää enintään yhden seuraavista edellytyksistä

1. Taseen loppusumma ylittää 100.000 euroa
2. Liikevaihto ylittää 200.000 euroa
3. Yhtiön palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä.

Tilintarkastajien tulee olla hyväksytyn tutkinnon suorittaneita. Suurissa yhtiöissä ja pörssiyhtiöissä edellytetään tilintar-
kastukselta erityispätevyyttä.

12.3 Verotuksen pääpiirteitä

Kuten aiemmin on jo usein todettu, yksi tärkeimmistä kysymyksistä yritysmuotoa valittaessa on verotuskohtelu. Erityisesti kun yrityksen liikevaihto ylittää tietyn rajan, voivat verotuskysymykset nousta merkittäviksi. Seuraavassa käydään läpi verotuksen pääperiaatteet eri yhtiömuotojen kohdalla.

12.3.1 Yhtiön verotuksellinen purkaminen

Yritysmuotoa valittaessa on huomioitava, että yhtiön perustaminen ei takaa sitä, että tulo verotetaan yhtiön tulona. Erityisesti avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö voidaan verotuksellisesti purkaa siten, että yhtiön tulosta verotetaan yhtiössä toimivan pääosakkaan ammatti- tai liiketulona. Tällainen purkaminen ja sivuuttaminen koskee vain verotusta, muuten yhtiö on edelleen olemassa. Myös pieni osakeyhtiö voidaan verotuksellisesti purkaa esimerkiksi silloin, kun toiminnan harjoittamiselle yhtiömuodossa ei voida esittää muita kuin verotuksellisia syitä.

12.3.2 Ammatin- ja liikkeenharjoittajat

Ammatin- ja liikkeenharjoittajien tulo jaetaan ansio- ja pääomatuloihin. Tulosta voi olla pääomatuloa korkeintaan 20 prosenttia laskettuna yhtiön nettovarallisuudesta. Nettovarallisuus on yhtiön omaisuus vähennettynä veloilla.

Jos esimerkiksi yksityisliikkeen nettovarallisuus on 20.000 euroa ja tulot verovuonna 40.000 euroa, jaetaan tulo siten, että pääomatuloksi katsotaan 20 % 20.000 eurosta eli 4.000 euroa. Tämä osuus verotetaan 30 % mukaan. Loput tulosta eli 36.000 euroa verotetaan ansiotulona, jolloin veroprosentti on yleensä selvästi korkeampi kuin pääomatulon kohdalla.

12.3.3 Avoimet ja kommandiittiyhtiöt

Myös näiden yhtiöiden kohdalla määritetään kunkin yhtiömiehen osuus nettovarallisuudesta. Se jaetaan pääomatuloon ja ansiotuloon samalla tavalla kuin edellisessä kohdassa ja verot määrätään kullekin yhtiömiehelle erikseen.

Mitä suurempi yhtiön nettovarallisuus on, sitä suurempi osa voidaan verottaa pääomatulona 30 %:n mukaan. Mikäli yhtiön tulot ovat vähäiset esim. 20.000 euroa, ansiotulon verotus jää alle 30 %:n eikä verotushyötyä voida saada. Yhtiömiesten muut tulot lisätään myös muuhun ansiotuloon ja tällöin verotusprosentti voi nousta suuremmaksi.

On huomattava, että Suomessa kaikki elinkeinotoiminnan kulut ovat vähennyskelpoisia. Verovähennyksiä voidaan tehdä selvemmin kuin Venäjällä, mm. matkakulut ja päivärahat ovat yritykselle vähennyskelpoisia kuluja ja saajalle verovapaita tuloja. Suomen verohallitus vahvistaa vuosittain näiden kulujen enimmäismäärät. Vuonna 2013 päiväraha (Suomessa tapahtuvan matkan) on 38 euroa ja matkakorvaus 0,45 euroa/ kilometri. Edustuskuluista vähennyskelpoista on 50 %.

12.3.4 Osakeyhtiöt

Osakeyhtiöiden kohdalla veronlaskenta on vieläkin monimutkaisempaa ja vaatii aina konkreettisen esimerkin. Pääsääntönä on, että itse yhtiö maksaa kaikkien eri tuloläheteittensä yhteistuloista veroa 24,5 %. Jos yhtiön verotettava tulo on miinusmerkkinen tai erittäin pieni, ei yritys maksa veroa lainkaan.

Yhtiön osakkailleen jakamasta osingosta 70 prosenttia on pääomatuloa (vero 30 %) ja 30 % verovapaata tuloa silloin, kun kysymys on julkisesti noteeratusta yhtiöstä.

Muista yhtiöistä saatu osinko on verovapaata siihen määrään saakka, joka vastaa osakkeiden matemaattiselle arvolle laskettua yhdeksän prosentin (9%) vuotuista tuottoa. Jos näin laskettu osinkojen määrä ylittää 60.000 euroa, osingoista 70 prosenttia on pääomatuloa ja 30 % verovapaata tuloa. Vuotuisen tuoton ylittävä osuus osingosta jaetaan ansiotuloksi 70 prosentin osalta ja 30 % on verovapaata tuloa.

Osakeyhtiöstä eivät osakkaat voi tehdä yksityisottoja. Kaikista elinkeinotoiminnan tuloista ja menoista on esitettävä kuitit, laskut tai muut luotettavat selvitykset.

Pääomatulon verokanta on 30 %, mikäli tulot ovat max. 50.000 euroa. Yli 50.000 euron tulojen verokanta on 32%.

Lisätiedot

Tarkempaa tietoa vero- ja kirjanpitoasioista saa ja kannattaa hakea verovirastoilta ja verotoimistoilta sekä kirjanpito- ja verokonsultointiyrityksiltä. Koko valtakuntaa koskevia tietoja saa internetistä: www.vero.fi.

13 Yrityksen osakkaiden ja toimielimien vastuu

13.1 Henkilöyhtiöt

Kuten aiemmin on jo tullut esiin, vastaavat avointen ja kommandiittiyhtiöiden vastuunalaiset yhtiömiehet kaikesta yhtiön toiminnasta sekä itse yhtiön varoilla, että myös viime kädessä omalla henkilökohtaisella omaisuudella. Yhtiösopimuksessa voi olla määräyksiä vastuun jakautumisesta eri yhtiömiesten kesken, mutta ulkopuolisiin nähden vastuu ulottuu kaikkiin yhtiömiehiin. Yksityisyrittäjä myös vastaa toiminnastaan kaikella henkilökohtaisella omaisuudellaan.

13.2 Osakeyhtiöt

Osakkaat

Osakeyhtiöissä osakkaiden vastuu rajoittuu normaalisti heidän sijoittamiinsa panoksiin. Mikäli osakas on toiminut yhtiön puolesta esimerkiksi ennen yhtiön rekisteröintiä tai on muuten aiheuttanut toiminnallaan yhtiölle vahinkoa, voi hän joutua vastaamaan yhtiölle toiminnastaan. Henkilökohtaisella omaisuudellaan osakas ei joudu vastuuseen, ellei hän ole aiheuttanut yhtiön toiminnalle tuottamuksellista tai tahallista vahinkoa.

Toimitusjohtaja

Toimitusjohtajan nimittäminen ei ole pakollista osakeyhtiössä. Jos yhtiöllä on toimitusjohtaja, määräytyy hänen vastuunsa osakeyhtiölain mukaan. Toimitusjohtajan päätehtävänä on vastata hallituksen alaisuudessa yhtiön päivittäisestä johtamisesta ja edustamisesta.

Toimitusjohtaja vastaa myös siitä, että yhtiön kirjanpito ja varainhoito on järjestetty lakien vaatimalla tavalla. Toimitusjohtaja valmistelee hallituksen päätöksiä ja panee ne myös täytäntöön. Rajanveto hallituksen ja toimitusjohtajan välillä ei ole aina selvä, mutta käytännössä kaikki suuremmat asiat on syytä viedä hallituksen päätettäväksi. Työnjakoa voidaan tarvittaessa selventää yhtiöjärjestyksessä, osakassopimuksessa tai yhtiön sisäisessä työjärjestyksessä. Käytännössä toimitusjohtajan vastuu on osoittautunut ankarammaksi kuin hallituksen jäsenen johtuen toimitusjohtajan aktiivisemmasta roolista.

Hallitus

Osakeyhtiöllä on aina oltava hallitus. Sen jäsenmäärä on vähintään yksi varsinainen ja yksi varajäsen. Jos hallituksessa on vähemmän kuin kolme jäsentä, pitää valita vähintään yksi varajäsen.

Hallituksen toimivalta on lain mukaan yleinen. Hallituksen tulee valvoa kirjanpitoa ja yhtiön varainhoitoa. Hallituksen jäsenellä on osakasta ankarampi vastuu, koska huolimattomuus tai tehtävien laiminlyönti voi aiheuttaa henkilökohtaisen vastuun. Ryhtyessään hallituksen jäseneksi on syytä muistaa vastuukysymykset ja osallistua sekä toimitusjohtajan että yhtiön toimintojen valvontaan eikä vain luottaa siihen, että yrityksen toiminta on kunnossa. Mikäli hallituksen jäsenellä ei ole tähän mahdollisuutta, on hänen syytä jättäytyä hallituksen ulkopuolelle tai erota hallituksesta.

Hallituksen päätökset tehdään enemmistöpäätöksin. Hallitus ei voi siirtää vastuutaan muille, mutta se voi delegoida tehtäviään toimitusjohtajalle tai muille toimielimille.

Hallituksen ja toimitusjohtajan toimintoja on hyvä säädellä erikseen yrityksen corporate governancessa

Osakeyhtiön sopimus- ja vahingonkorvausvastuusta

Yhtiön itsensä tekemistä sopimuksista vastaa yhtiö aina itse. Osakkaat, hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja eivät vastaa yhtiön sopimusten täyttämisestä eivätkä sen velvoitteista. Tämä edellyttää tietenkin, että mainitut henkilöt toimivat lain ja oman toimivaltansa rajoissa.

Mikäli hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja aiheuttaa vahinkoa tahallisesti tai huolimattomuudellaan, on hän velvollinen korvaamaan vahingon yhtiölle. Jos em. henkilö aiheuttaa vahinkoa osakkaille tai ulkopuolisille henkilöille rikkomalla osakeyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä, voi hän joutua korvaamaan tästä aiheutuneet vahingot. Myös tilintarkastaja voi joutua henkilökohtaiseen vastuuseen samalla perusteella.

Lisätietoja

Lisätietoja vastuukysymyksistä saa osakeyhtiöitä ja muita yhtiöitä koskevista erikoislaeista.

14 Yrityksen toiminnan lakkaaminen

Osakeyhtiölaissa on tarkoin säädelty eri tilanteet ja mahdollisuudet lopettaa yhtiön toiminta. Toiminnan lopettaminen voi olla vapaaehtoista tai pakollista.

Vapaaehtoinen selvitystila

Yhtiökokous voi milloin tahansa päättää yhtiön asettamisesta selvitystilaan. Päätös asiasta on tehtävä enemmistöpäätöksellä (vähintään 2/3 annetuista äänistä). Yhtiön asioita hoitavat sen jälkeen selvitysmiehet, kaikki yhtiön velat maksetaan ja yhtiön varat jaetaan osakkaille näiden omistamien osakkeiden lukumäärien suhteessa, ellei yhtiöjärjestyksessä ole muuta määrätty.

Pakollinen selvitystila tai rekisteristä poistaminen

Rekisteriviranomaisen on määrättävä yhtiö selvitystilaan tai se voi poistaa yhtiön rekisteristä seuraavissa tapauksissa:

- yhtiöllä ei ole rekisteriin merkittyä toimikelpoista hallitusta
- yhtiöllä ei ole rekisteriin merkittyä toimikelpoista edustajaa
- yhtiö ei ole ole viranomaisen kehotuksesta huolimatta toimittanut tilinpäätöksen rekisteröintiä vuoden kuluessa tilikauden päättymisestä

Asian voi panna vireille osakas, yhtiön toimihenkilö, hallitus, tilintarkastaja, velkoja tai muu, jonka oikeus saattaa riippua em. toimenpiteestä.

Yhtiön varojen väheneminen

Jos yhtiön hallitus havaitsee, että yhtiön oma pääoma on alle puolet osakepääomasta, hallituksen on heti laadittava tilinpäätös ja toimintakertomus yhtiön taloudellisen tilan selvittämiseksi ja kutsuttava yhtiökokous päättämään toimenpiteistä yhtiön tervehtyttämiseksi.

Jos hallitus havaitsee, että yhtiön pääoma on negatiivinen, sen on heti ilmoitettava kaupparekisteriin osakepääoman menettämisestä. Tämä merkintä voidaan poistaa, jos oma pääoma on yli puolet osakepääomasta ja siitä on olemassa tilintarkastajan lausunto.

Huom! Näistä asioista on tarkempia säännöksiä osakeyhtiölaissa ja myös muita tapauksia tunnetaan. Mikäli yhtiön toiminta halutaan lopettaa, on syytä toimia lain mukaisesti, koska muutoin saattaa yhtiön toimielimet joutua henkilökoh-
taiseen vastuuseen. Yritys voi olla myös ilman toimintaa, mutta on tärkeätä informoida vuosittain eri viranomaisia ja kertoa yhtiön toiminnasta.

15 Sallitut ja kielletyt kilpailu- ja markkinointikeinot

Suomen kilpailulainsäädäntö pyrkii turvaamaan terveen ja toimivan kilpailun edellytykset. Yrityksillä on vapaa pääsy markkinoille, vapaus valita asiakkaansa ja määrätä omat hintansa. Säännökset pohjautuvat EU:n direktiiveihin.

Kuitenkin sellaiset yrityksen harjoittamat toimenpiteet ovat kiellettyjä, jotka tähtäävät kilpailun rajoittamiseen tai poistamiseen. Näitä kiellettyjä kilpailukeinoja ovat mm. sopiminen hinnoista muiden liikkeiden kanssa, erilaiset kartellit ja boikotit, markkinoiden jakaminen, kilpailukieltosopimukset sekä määräävän aseman väärinkäyttö.

Periaatteessa kaikki sellaiset kilpailukeinot, jotka vähentävät kilpailua ja sitä kautta yleensä nostavat hintoja, ovat kiellettyjä. Suomessa kilpailua valvovat kilpailu- ja kuluttajavirasto ja aluehallintovirasto. Kilpailua säätelee kilpailunrajoituksista annettu laki.

Vilpillinen kilpailu

Suomen lait suojelevat elinkeinonharjoittajia kilpailijoita vastaan sekä myös kuluttajia elinkeinonharjoittajia vastaan. Elinkeino toiminnassa ei saa käyttää hyvän liiketavan vastaisia tai muutoin toisen elinkeinonharjoittajan kannalta sopimatonta menettelyä. Näitä voivat olla mm. toisen yrityksen liiketoiminnan jäljittely, tärkeiden tietojen jättäminen ilmoittamatta esim. mainonnassa ja väärän kuvan luominen omista tuotteista. Myöskään sattumanvaraisia etuja (mm. arpomalla) ei saa luvata, jos niiden saaminen edellyttää tuotteen ostamista.

16 Kuluttajansuoja ja tuotevastuu

Kuluttajansuoja

Kuten Venäjällä myös Suomessa kuluttajia suojataan elinkeinonharjoittajien laittomalta toiminnalta. Suomessa on voimassa yleinen kuluttajansuojalaki sekä erikoislait mm. arvopapereita ja asuntokauppoja varten. Suomen lait ovat yrityksen kannalta lievemmat kuin Venäjällä voimassa olevat lait.

Keskeisiä säännöksiä ovat kuluttajansuojalaissa mm. kielto käyttää markkinoinnissa hyvän tavan vastaisia tai muutoin kuluttajien kannalta sopimatonta menettelyä. Erityisesti laki haluaa suojata lapsia, vanhuksia ja ylivelkaantuneita. Myös totuudenvastaisen ja harhaanjohtavan markkinoinnin käyttäminen on kiellettyä.

Kuluttajiin kohdistuvaa markkinointia valvoo erityinen kuluttaja-asiamies ja erityisviranomaiset tiettyjen tuotteiden kohdalla (esim. pankkien toiminta ja elintarvikkeet). Paikallisia viranomaisina ovat kuluttajaneuvot.

Tuotevastuu

Tuotevastuulla tarkoitetaan vastuuta, joka aiheutuu itse tuotteen käyttämisestä aiheutunutta vahinkoa itselle tai toiselle tai muulle omaisuudelle. Tuotteen tulee pääsääntön mukaan olla niin turvallinen kuin kuluttajalla on aihetta olettaa.

Vastuussa viollisesta tuotteesta ovat valmistaja, maahantuoja sekä myyjä. Lopullinen vastuu näiden kesken riippuu heidän välisistä sopimuksistaan.

Tuotevastuuasiat käsitellään yleisissä alioikeuksissa (käyräjäoikeus) mikäli asianosaiset eivät pääse sopimukseen korvauskysymyksissä.

17 Immateriaalioikeudet

Suomessa tunnetaan erilaisia aineettomia eli ns. immateriaalioikeuksia, joita suojellaan erikoislakien nojalla. Näitä oikeuksia ovat tekijänoikeus, patentti, hyödyllisyysmalli, tavaramerkki, malli ja toiminimi. Seuraavaksi käsitellään näiden oikeuksien sisältämää suojaa ja luonteenpiirteitä.

Tekijänoikeus

Tekijänoikeudella ymmärretään oikeutta kirjalliseen tai taiteelliseen teokseen: näitä voivat olla mm. kirjat, kartat, tietokoneohjelmat, sävellykset, elokuvat ja valokuvat. Tekijänoikeus syntyy Suomessa itsestään eikä sen rekisteröiminen ole mahdollista.

Oikeus on voimassa 70 vuotta tekijän kuolemasta. Tekijänoikeus voidaan luovuttaa toiselle. Tekijänoikeuksia valvovat mm. Kopiosto ry, Teosto ry, Gramex ry ja Kuvasto ry.

Patentti

Patentti sisältää yksinoikeuden keksinnön ammattimaiseen hyväksikäyttöön. Keksinnöltä edellytetään teollista käyttöä ja sen on oltava uusi. Patenttihakemus on tehtävä patentti- ja rekisterihallitukselle.

Patentti on voimassa 20 vuotta hakemuspäivästä ja se on mahdollisuus luovuttaa toiselle (lisenssisopimuksella).

Hyödyllisyysmalli eli ”pikkupatentti”

Hyödyllisyysmalli ei ole varsinainen keksintö, mutta sen täytyy sisältää keksinnöllisyyttä ja sen täytyy olla käytettävissä teollisesti. Tämä oikeus on voimassa korkeintaan kymmenen vuotta hakemuspäivästä. Rekisteröintiä haetaan patentti- ja rekisterihallitukselta.

Tavaramerkki

Tavaramerkillä ymmärretään graafisesti esitettävissä olevaa merkkiä, joka on erotettavissa muiden tavaroista ja palveluista (esim. sana, kuvio, kirjain, sukunimi).

Tavaramerkkioikeus voi syntyä joko rekisteröinnillä tai vakiinnuttamisella. Tunnusmerkki katsotaan vakiintuneeksi, jos se on Suomessa yleisesti tunnettu asianomaisissa elinkeino- ja kuluttajapiireissä. Tavaramerkkioikeus on voimassa 10 vuotta sen rekisteröimisestä.

Mallioikeus

Mallilla tarkoitetaan tavaran ulkomuodon tai koristeen esikuvaa. Mallioikeuksia käytetään yleensä vaatetus- ja asiateollisuudessa. Mallioikeus syntyy rekisteröinnin kautta. Rekisteröintiä haetaan patentti- ja rekisterihallitukselta ja oikeus on voimassa viisi vuotta kerrallaan, korkeintaan 25 vuotta.

Toiminimi

Toiminimellä tarkoitetaan nimeä, jota elinkeinonharjoittaja käyttää toiminnassaan.

Toiminimen tarkoituksena on sen haltijan yksilöiminen. Toiminimi voidaan suojata rekisteröinnillä tai vakiinnuttamisella. Toiminimen tulee erottua selvästi muista toiminimistä, se ei saa olla hyvän tavan tai yleisen järjestyksen vastainen eikä harhaanjohtava.

Yksinoikeus rekisteröityn toiminimeen sisältää sen, ettei toinen elinkeinonharjoittaja saa Suomessa käyttää siihen sekoitettavissa olevaa toiminimeä, ellei hän voi näyttää, ettei toiminimen haltija kärsi siitä vahinkoa. Rekisteröintiä haetaan patentti- ja rekisterihallitukselta.

Lisätietoja

Lisätietoja kaikista immateriaalioikeuksista saa asianomaisista erikoislaeista sekä patentti- ja rekisterihallitukselta.

18 Tärkeimpiä käytännön eroja yritys- ja sopimustoiminnassa

Leimasimen käyttö

Venäjällä tarvitaan lähes aina asiakirjoja allekirjoitettaessa yrityksen pyöreä leimasin. Suomessa leimasimen käyttö ei ole pakollista vaikka yrityksillä useimmiten on oma leimasin. Leiman muodolla ei myöskään ole rajoituksia Suomessa.

Kirjanpitäjän rooli

Pääkirjanpitäjän rooli on merkittävä Venäjällä. Suomessa puhutaan yleensä kirjanpitäjistä, jotka voivat olla yrityksen palveluksessa tai ulkopuolisia. Heidän vastuunsa rajoittuu vain vahinkoon, joka on aiheutunut heidän virheellisestä menettelystään kirjanpidon sisällön suhteen. Suomessa ei asiakirjoissa tarvita yleensä kirjanpitäjien varmennuksia.

Muotomääräykset

Suomessa on Venäjään verrattuna vähemmän sopimuksia, jotka vaativat määrättyjä muotoja. Useimmiten riittää, että sopimus on kirjallinen ja joissakin tapauksissa vaaditaan todistajia. Notaarin vahvistusmenettelyä ei tunneta sopimusmenettelyssä. Suomessa notaarit voivat vahvistaa asiakirjan aitouden. Vain avioliiton solmiminen ja kiinteistökauppa vaativat erityisen viranomaisen mukanaoloa. Suullinen sopimus on Suomessa yhtä sitova ja laillinen kuin kirjallinenkin, mikäli laissa ei vaadita kirjallista muotoa.

Saatavien vanheneminen

Suomessa on vuoden 2004 alusta tullut voimaan uusi laki velan vanhentumisesta. Tämän lain mukaan velka vanhenee kolmen (3) vuoden kuluessa sen erääntymisestä, ellei velkoja ole katkaissut vanhenemista esim. ryhtymällä perintään tai todisteellisella muistutuksella.

Kun vanhentuminen katkaistaan, alkaa jälleen uusi kolmen vuoden pituinen vanhenemisaika. Jos velkoja on hakenut oikeuden kautta maksutuomion ko. velalle, on vanhenemisaika viisi vuotta.

Velka vanhenee lopullisesti yleensä 15 vuodessa ulosotoperusteesta

Huom! Verot ja julkiset maksut vanhenevat viidessä vuodessa.

Saatavien perintä

Suomessa on olemassa erityinen ulosottolaitos, joka huolehtii saatavien perimisestä velallisilta. Yleensä perinnän tulee perustua oikeuden lainvoimaiseen päätökseen. Jotkut maksut (mm. verot ja vakuutusmaksut) voidaan periä suoraan ilman oikeuden vahvistusta. Yrityksen kannalta on tärkeää maksaa kaikki verot ja vakuutusmaksut ajallaan tai sopia maksuista, koska muutoin ne voidaan periä yritykseltä ulosoton kautta ja yritykselle tulee merkintä luottotietoihin.

Sopimusten tulkinta ja kohtuullistaminen

Suomessa sopimuksia tulkitaan pääsääntöisesti asianosaisten todellisen tarkoituksen mukaan. Venäjällä sopimuksia tulkitaan kirjaimellisesti. Suomessa tunnetaan kaikkia sopimuksia koskeva kohtuullistamislauseke; jos oikeustoimen ehto on kohtuuton tai sen soveltaminen johtaisi kohtuuttomuuteen, ehtoa voidaan sovitella tai jättää se huomioonottamatta.

19 Käsitteitä ja sanastoa

ETA-alue

Euroopan talousalue (ETA) on EU-valtioiden ja Norjan, Islannin ja Liechtensteinin muodostama alue.

Schengen-alue

Schengen-alueeseen kuuluvat kaikki EU-maat paitsi Iso-Britannia, Irlanti, Romania ja Bulgaria sekä EU:n ulkopuolista maista siihen kuuluvat Norja, Islanti ja Sveitsi.

Euro

EU:n jäsenmaiden yhteinen rahayksikkö, joka tuli käyttöön 1.1.2002. Ruotsi, Iso-Britannia ja Tanska eivät ole mukana yhteisessä rahayksikössä eivätkä myöskään uusimmat EU-maat.

Kansaneläkelaitos eli Kela

Suomen valtion omistama laitos, jonka kautta yksityishenkilöt voivat saada erilaisia avustuksia, tukia ja korvauksia. Kelalla on noin 219 paikallistoimistoa eri puolilla Suomea.

Kiinteä omaisuus

Kiinteällä omaisuudella ymmärretään Suomessa maata ja siihen kiinteästi kuuluvia rakennuksia ja laitteita. Muu omaisuus on irtainta.

Lainhuudatus

Tarkoittaa kiinteän omaisuuden omistusoikeuden kirjaimista erityiseen lainhuutorekisteriin. Kirjaamista haetaan kiinteistön sijaintipaikkakunnan maanmittaustoimistolta.

Varainsiirtovero

Tätä veroa maksetaan, kun luovutetaan kiinteää omaisuutta tai rakennuksia (4 %), asunto-osakketa (2%) tai arvopapereita (1,6 %).

Progressiivinen verotus

Tarkoitetaan verotusta, jossa veroprosentin määrä nousee kun verotettava tulo tai omaisuuden arvo suurenee. Tulee useimmiten kysymykseen henkilöverotuksessa.

Finnvera Oyj

Erityisrahoitusyhtiö, joka tarjoaa yrityksille rahoituspalveluja ja vientitakuita sekä edistää vientiä ja yritysten kansainvälistymistä. Finnveralla on pää- ja aluekonttorit Helsingissä ja Kuopiossa sekä 13 aluekonttoria ja edustusto Pietarissa.

Apportti

Apportilla tarkoitetaan muuta omaisuutta kuin rahaa. Apportilla täytyy olla kuitenkin taloudellista arvoa, jotta se voitaisiin hyväksyä osakeyhtiön osakepääomaksi.

Maksuperusteinen kirjanpito

Kirjanpito, jossa kirjaamiset tehdään silloin kun maksut tosiasiassa suoritetaan.

Kirjaaminen koskee sekä tuloja että menoja.

Suoriteperusteinen kirjanpito

Tarkoittaa menojen ja tulojen kirjaamista silloin kun tuotanton tekijä on vastaanotettu (meno) tai kun suorite on luovutettu (tulo). Sillä, koska maksut tosiasiallisesti suoritetaan, ei ole merkitystä kirjaamisen kannalta.

ELY-keskus

Kolmen eri ministeriön (Työ- ja elinkeinoministeriö, maa- ja metsätalousministeriö ja sisäasianministeriö) hallinnoima elinkeinoelämää palveleva laitos, jolla on Suomessa 15 itsenäistä alueellista ELY-keskusta. ELY-keskusten tehtäviä ovat mm.

- ympäristönsuojelu, alueiden käytön ja rakentamisen ohjaus, luonnonsuojelu, ympäristön tilan seuranta, vesivarojen käyttö ja hoito
- maanteiden kunnossapito, tiehankkeet, liikenteen lupa-asiat, liikenneturvallisuus, joukkoliikenne ja saaristoliikenne
- ammatillinen koulutus, kirjasto-, liikunta-, opetus- ja nuorisotoimen tehtävät

Käräjäoikeus

Yleinen alioikeus eli 1. oikeusaste Suomessa. Tässä oikeudessa käsitellään sekä rikos- että riita-asioita.

Oyj

Julkinen osakeyhtiö, joka muistuttaa Venäjällä käytössä olevaa avointa osakeyhtiötä. Tässä osakeyhtiössä minimipääoma on 80.000 euroa. Sen osakkaina voivat olla sekä yksityiset kansalaiset ja yritykset ja muut yhteisöt. Osakkaiden lukumäärä ei vaikuta siihen, onko kyseessä julkinen vai yksityinen osakeyhtiö. Keskeinen ero yksityiseen osakeyhtiöön nähden on, että vain julkisen osakeyhtiön osakkeet voivat olla julkisen kaupankäynnin kohteena.

Työmarkkinatuki

Tukiraha, jota voi saada kun oikeus työttömyyspäivärahaan päättyy. Tuki on tällä hetkellä 32,46 euroa/ päivä, keskimäärin 700 euroa kuukaudessa.

Venäjän ja Suomen välillä on eroja yrityskulttuurissa, liiketoiminnan käsitteissä ja viranomaistoiminnoissa. Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on toteuttanut venäläisen yrittäjän avuksi venäjänkielisen yritystoiminnan ja yrityksen rekisteröintioppaan.

Oppaassa on selvitetty EU-alueen ulkopuolisen, juridisen henkilön liike- ja yritystoiminnan harjoittamista Suomessa. Oppaassa käsitellään mm. maahantuloa, työlupia, liiketoimintasuunnitelmaa, kirjanpitoa, verotusta ja aiheeseen liittyvää käsitteistöä. Opasta ei kuitenkaan ole tarkoitettu yksityiskohtaiseksi ”tee-se-itse” -oppaaksi, vaan yritystoiminnan kokonaisuutta selventäväksi perusoppaaksi.

Oppaasta on saatavana versiot sekä suomenkielisenä että venäjänkielisenä.

OPAS 5 | 2013
LIIKETOIMINNAN HARJOITTAMINEN JA YRITYKSEN
REKISTERÖINTI SUOMESSA
ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И РЕГИСТРАЦИЯ ФИРМЫ
В ФИНЛЯНДИИ

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

ISBN 978-952-257-834-1 (PDF)

ISSN-L 2242-2927

ISSN 2242-2935 (verkkojulkaisu)

URN:ISBN:978-952-257-834-1

www.ely-keskus.fi/julkaisut | www.doria.fi/ely-keskus

